

vestnik

Letnik XXX.

Celovec, petek, 25. julij 1975

Štev. 30 (1720)

Ne po besedah in obljubah, marveč samo po dejanjih bo cenjena pripravljenost Avstrije, da izpolni svoje obveznosti

Na sestanku vodilnih predstavnikov zveznih in deželnih vrhov treh v parlamentu in v koroškem deželnem zboru zastopanih strank so prejšnji teden — kakor smo kratko poročali že v zadnji številki našega lista — dokončno potrdili sklep, da bo prihodnje leto izvedeno ugotavljanje manjšine v obliki tako imenovanega „ljudskega štetja posebne vrste“. Namera, da se tako ugotavljanje izvede tudi proti volji in proti upravičenim pomislekom prizadete manjšine, je očitno povsem neomajna. Zato je po sestanku kancler Kreisky na vprašanje, kakšen koncept ima za primer, da bi koroški Slovenci ugotavljanje bojkotirali, samozavestno odgovoril: „Ne potrebujemo nobenega koncepta; mi napravimo, kar smatramo za pravilno.“

Da se je kancler Kreisky s tem, vsiljenih s pozicije moči vespeš enkrat zavrtel za 180 stopinj, le mimogrede, ko se spomnimo, da je še lani izjavljala, da proti volji prizadete manjšine ne more biti in tudi ne bo ugotavljanja. Podobno je lani 23. oktobra v Innsbrucku zagotavljal zunanji minister Bielka: da mednarodno ni običajno, da bi ugotavljanje manjšine izvedli brez pristanka prizadete manjšine. Toda ministrove besede očitno že niso več bile iskreno mišljene, kajti že dan poprej — namreč 22. oktobra 1974 — je kancler Kreisky v parlamentu na Dunaju na vprašanje poslanca Ermacore menil, da se more Avstrija internacionalizaciji manjšinskega vprašanja zoperstaviti samo s tem, da Jugoslavijo opozori, da pri načrtovanem povpraševanju ne gre za ugotavljanje manjšine v pravem pomenu besede, marveč za ljudsko štetje s posebnimi aspekti in za določene pokrajine.

Takrat se je torej porodila praksa sprenevedanja, s katero skušajo predstavniki Avstrije danes zavajati domačo in mednarodno javnost. Kakor mačka okoli vrele kaše, tako ovinkarijo okoli stvari, ker nečajo javno priznati, da so spet enkrat „junaško“ kapitulirali pred nemškimi nacionalisti ter ugodili njihovim zahtevam po ugotavljanju manjšine. Kajti ne gre za to, kako se nameravajo preštevati formalno imenuje — ugotavljanje manjšine ali ljudsko štetje posebne vrste. Gre izključno le za načelno vprašanje, ali je Avstrija pripravljena izpolniti svoje mednarodne obveznosti, kakor ji to predpisuje državna pogodba in kakor bi odgovarjalo načelom pospeševalne manjšinske politike; ali pa namerava k obravnavanju manjšinske problematike še naprej pristopiti v smislu protimanjšinskega tolmačenja in restriktivnega reševanja tozadevnih določil. Sklep, ki so ga prejšnji teden sprejela na skupnem sestanku vodstva SPO, OVP in FPÖ, vsekakor kaže, da merodajnim dejavnikom v Avstriji očitno ni do takšnega reševanja, ki edino bi zagotavljalo pravične in za vse prizadete sprejemljive rešitve — mislimo namreč reševanje skupaj in sporazumno z manjšino —, marveč želijo še naprej prakticirati „reševanje“ v obliki brezobzirnih dikta-

tor, vsiljenih s pozicije moči večine. To pa je v očitnem nasprotju z načeli sodobne manjšinske politike, to je v nasprotju z načeli vseh tozadevnih mednarodnih pogodb in dokumentov in je predvsem v nasprotju z življenjskimi interesi prizadete manjšine. Če se Avstrija kljub temu odloči za tako pot in pri tem brezobzirno gre mimo vseh opozoril, da je ugotavljanje v kakršnikoli obliki za manjšino nesprejemljivo, potem brez dvoma prevzema nase odgovornost za vse morebitne posledice — in to tako navznoter kakor tudi navzven. Koroški Slovenci smo vsekakor že dovoljkrat in dovolj jasno povedali, da ne bomo pristali na to, da bi nam pravice, ki so nam zagotovljene v državni pogodbi, odmerjali po dvomljivih odstotkih, oziroma

s samovoljnim in enostranskim interpretiranjem tega mednarodnega dokumenta zoževali ali sploh osporavali.

Kancler Kreisky je, ko je komentiral uspešni zaključek nedavne ženevske konference, med drugim menil, da je pri tem odločilno, da se morajo sporazumi spoštovati in izvajati. „Vsi morajo izpolnjevati svoje obveznosti, tudi mi pri krajevnih napisih,“ je ob tej priložnosti navezal na manjšinsko problematiko ter menil, „da se pri nas vedno spet pozablja, da imamo tudi mi obveznosti.“

Sklep, ki so ga istega dne in pod njegovim predstvom sprejela vodstva treh strank glede ugotavljanja odnosno štetja, ni ravno prepričljiv izraz iskrene pripravljenosti Avstrije, da izpolni svoje mednarodne obveznosti napram manjšinam. Na to je očitno mislil tudi jugoslovanski zunanji minister Minič, ko je v začetku prejšnjega tedna v zvezni skupščini „ugodnejši pristop“ avstrijske vlade k reševanju manjšinskih določil državne pogodbe registriral z izrecnim pridržkom, „da se bo seveda še videlo, kaj bo tu storjenega“ — da se Jugoslavija torej ne bo zadovoljila z besedami in obljubami, marveč da bo naprej vztrajala pri tem, da Avstrija svoje obveznosti tudi dejansko in v celoti izpolni.

Pred vrhom v Helsinkih

Prihodnji teden — v sredo 30. julija — se bo v Helsinkih začela vrhunska konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi. V finski prestolnici se bodo zbrali državni predstavniki ali predsedniki vlad 35 držav iz Evrope ter ZDA in Kanade, da slovesno podpišejo dokumente, ki so jih izoblikovali predstavniki teh držav v skoraj dve leti trajajočih pripravljalnih pogajanjih.

Pri konferenci v Helsinkih bo brez dvoma šlo za doseg največje vuhunske srečanje v Evropi. Računajo, da se bo zbralo okoli 1000 državnikov in njihovih sodelavcev, prav toliko novinarjev iz vsega sveta, poleg tega pa še obsežen štab tehnične osebja, tolmačev in drugih pomožnih sil. Zato je razumljivo, da so priprave za to konferenco izredno obsežne.

Na konferenci bodo — kakor že povedano — svečano podpisali dokumente, ki bodo v bodoče urejali odnose med državami in narodi ter zagotavljali varnost in sodelovanje v Evropi. Ti dokumenti vsebujejo v bistvu deset načel mednarodnih odnosov: suverenost in spoštovanje pravic, ki jih vključuje suverenost; odpoved uporabi sile in grožnji s silo; nedotakljivost meja; ozemeljska integriteta vseh držav; miroljubno reševanje vseh spornih vprašanj; nevmešavanje v notranje zadeve; spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, vključno s svobodo misli, vesti, veroizpovedi in prepričanja; enakopravnost in pravica narodov, da sami odločajo o svoji usodi; sodelovanje med državami; vestno izpolnjevanje mednarodnopravnih obveznosti.

Države udeležence poudarjajo, da bodo aktivno in z vsemi močmi podpirale Združene narode ter krepile njihovo učinkovitost pri utrjevanju mednarodnega miru in pri razvoju prijateljskih odnosov in sodelovanja med državami. V tem smislu se soglasno priznavajo k

načelom ustanovne listine OZN.

Glede tehničnega poteka konference v Helsinkih so sprejeli podrobno izdelan „dnevni red“. Po njem bo konferenco odprl predsednik finske republike Kekkonen, za njim pa bo spregovoril glavni tajnik OZN dr. Waldheim. Vrstni red predsedujočih so določili z žrebom (prvi seji bo predsedoval predstavnik Vatikana), prav tako tudi vrstni red, po katerem bodo povzeli besede najvišji predstavniki udeleženi držav, ki jim bo „protokol“ nalagal, da se morajo pri svojih govorih omejiti na največ 20 minut.

V Helsinkih imajo glede tehnične plati sicer že izkušnje, saj je bila finska prestolnica že leta 1973 prizorišče prvega sestanka zunanjih ministrov istih držav, ki bodo zdaj zastopane po svojih najvišjih reprezentantih. Vendar pa bo sedanje srečanje dosti večje, kar seveda zahteva mnogo obsežnejše priprave. To velja še posebej tudi z ozirom na dejstvo, da morajo na kraju konference zagotoviti osebno varnost vseh udeležencev. Spričo takšnega števila vodilnih državnikov to gotovo ni lahka naloga, za katere rešitev je bilo določenih okoli 5000 policajev in uradnikov varnostnih oblasti.

Na nedavni pripravljalni konferenci v Ženevi, kjer so po trdih pogajanjih končno le dosegli soglasje o vseh podrobnostih zgodovinskega srečanja v Helsinkih, pa je padla tudi še druga odločitev: sklenili so, da bo leta 1977 sklicana nadaljnja evropska konferenca, na kateri bodo pregledali, kako in v kolikšni meri se izvajajo oziroma spoštujejo načela, sprejeta v Helsinkih. Ta konferenca pa bo v Beogradu, kar pomeni veliko priznanje Jugoslaviji in njeni politiki, ki uživa velik ugled v svetu; še posebej pa njeni aktivni vlogi, ki jo je odigrala pri vseh pripravah za bližnjo vrhunsko konferenco o varnosti in sodelovanju v Evropi.

Uspešno uveljavljanje pravic

italijanske in madžarske narodnosti v Sloveniji

Komisija predsedstva SR Slovenije za varstvo ustavnosti in zakonitosti in za uresničevanje svoboščin, pravic in dolžnosti človeka in občana je prejšnji teden na seji v razširjeni sestavi obravnavala nekatera vprašanja uresničevanja posebnih pravic italijanske in madžarske narodnosti.

Na seji so ugotovili pomemben napredek pri uresničevanju posebnih ustavnih pravic italijanske in madžarske narodnosti v Sloveniji in njenih pripadnikov. Ta napredek je posebno opazen pri reševanju vseh odprtih vprašanj z vključevanjem pripadnikov obeh narodnosti v vse organe samoupravnega družbenopolitičnega sistema na narodnostno mešanih območjih, prav tako pa tudi z odločanjem pripadnikov narodnosti v samoupravni interesni skupnosti za prosveto in kulturo.

Komisija je ugotovo ocenila takšno pot reševanja odprtih vprašanj, ki izhaja iz ustavnih načel in določb. V praksi potrjuje njihovo utemeljenost in uspešnost.

V INTERESU SOSEDSKIH ODNOSOV:

Nerešenih problemov ne bi smeli prikrivati ali odrivati

V zveznem zboru skupščine SFRJ je zvezni sekretar za zunanje zadeve in podpredsednik zveznega izvršnega sveta Miloš Minič prejšnji petek podal obširno poročilo o zunanji politiki Jugoslavije in o stališčih jugoslovanske vlade do posameznih mednarodnih vprašanj. V razpravi o tem poročilu je podpredsednik zveznega zbora Bogdan Osolnik obširno spregovoril o evropski konferenci za varnost in sodelovanje.

Posebej je Bogdan Osolnik ob tej priložnosti opozoril na odnose med sosednimi državami ter dejal, da ni nobenega dvoma, da bi moral biti odnos med sosednimi državami podlaga celote novih od-

nosov v Evropi. Konec koncev smo vsi nekomu sosedje in tu je prva fronta preverjanja mednarodne politike neke države, čeprav se včasih zdi, kot da je lažje gojiti prijateljstvo tistim, ki nimajo skupnih meja.

Zaključek evropske konference in potrdilo načel o odnosih med evropskimi državami bi morala biti tudi spodbuda za odločno in dokončno rešitev vseh vprašanj, ki so še ostala med sosednimi državami, je menil podpredsednik Osolnik. „Naša država si je že prej prizadevala za rešitve, ki se zdaj potrjujejo v načelu evropskih dokumentov. To velja tudi za najbolj občutljiva vprašanja, kakršna so meje in manjšine. Z naše strani smo že prej priznavali načelo nedotakljivosti ozemeljske celovitosti. In samo to in nič drugega nismo zahtevali od svojih sosedov. Ker pripisujemo velik pomen stanju manjšin, zaščititi njihovih narodnostnih in človeških pravic, še posebno na tem prostoru, na katerem je zgodovina tako zelo razmetala in prepleta narode, smo pri nas posvečili posebno pozornost stanju narodnosti, ki imajo v samoupravljanju zagotovljeno ne le svojo kulturno celovitost, temveč tudi položaj subjektov v vseh javnih in družbenih zadevah. Upati smemo, da bo uresničevanje sklepov evropske konference pozitivno vplivalo tudi na položaj delov naših narodov v sosednjih državah in da bo olajšalo razreševanje še odprtih vprašanj.“

Kljub občutljivosti nekaterih, še nerešenih problemov med nami in nekaterimi od naših sosedov sodimo, je poudaril Bogdan Osolnik, da bi jih prav zaradi razvoja dobrih sosedskih odnosov tudi v bodoče ne smeli prikrivati ali odrivati, temveč da je treba ravno z odkritimi opozorili in dialogom olajšati rešitve. „Nihče pa ne more trditi, da vodi nekakšno evropsko ali celo svetovno politiko, hkrati ko se dom obnaša kot nestrpen nacionalist, pa tudi tisti ne, ki ne vidi drugega razen svojih ozkih interesov.“

Izpolnitev mednarodnih obveznosti ne pa „dejanje dobre volje“

Na Dunaju je bil prejšnji teden podpisan avstrijsko-jugoslovanski protokol o vrnitvi jugoslovanskih kulturnih dragocenosti, ki so jih med drugo svetovno vojno naropali nacisti v Jugoslaviji in jih odpeljali na ozemlje današnje Avstrije. S tem je Avstrija vsaj delno izpolnila enega izmed svojih dolgov do sosedne države, kajti vprašanje vrnitve naropanih kulturnih dragocenosti je sodilo v okvir nerešenih vprašanj, ki že dolga leta bremenijo odnose med obema državama.

Z vrnitvijo naropanih kulturnih dragocenosti izpolnjuje Avstrija po dolgem času eno svojih obveznosti, kakor je ob podpisu protokola izrecno poudaril zunanji minister dr. Bielka, ki je izrazil upanje, da je s tem postavljen kašpot za čimboljše odnose med državama. Hkrati je dejal, da upa, da bodo uspešno potekala tudi nedavno obnovljena pogajanja o arhivih. „Avstrija se popolnoma zaveda,“ je naglasil minister Bielka, „da je medsebojno zaupanje, če je omajano, mogoče vzpostaviti samo z resničnim izpolnjevanjem obveznosti.“ Zato se vlada trudi, da bi izpolnila tudi še neizpolnjene obveznosti, je zagotovil zunanji minister ter menil, da je to poskušala tudi z zakonom o dvojezičnih napisih, kar pa ji takrat ni uspelo (pozabil je samo povedati, zakaj ji to ni „uspelo“), vendar upa, da bo v doglednem času tudi v tem vprašanju mogoče doseči rešitev, ki bo zadovoljila obe strani.

Jugoslovanski veleposlanik na Dunaju inž. Vlahov je ob podpisu protokola prav tako izrazil zadovoljstvo, da je bil odstranjen eden izmed problemov, ki je bil desetletja ovira na poti dobrih sosedskih odnosov. Posebej pa je veleposlanik Vlahov opozoril, da je temelj, kar zadeva resnično odstranitev ovir ter preizkusni kamen trajnosti razvoja dobrih sosedskih odnosov nedvomno v izpolnitvi državne pogodbe. Pri tem je izrazil upanje, da bodo tudi na tem področju kmalu doseženi rezultati, s katerimi bi bili zadovoljni slovenska in hrvaška manjšina v Avstriji.

Protokol, ki so ga podpisali zdaj na Dunaju, vsebuje seznam kulturnih dragocenosti, za katere je na podlagi jugoslovansko-avstrijskih pogajanj iz leta 1961 ugotovljeno, da pridejo v poštev za vrnitev v Jugoslavijo. V teh seznamih je naštetih 120 „restitucijskih enot“, med katerimi so pomorska knjižnica iz Pulja (okoli 27.000 zvezkov), arhivsko gradivo s sarajevskega in solunskega procesa ter drugo gradivo zgodovinsko-arhivske narave iz bivše kraljevine Srbije in Jugosla-

vije, nadalje arheološke izkopanine z Rinfika v Sloveniji, devet ikon rodbine Njegoš-Petrovič, pa tudi razno dokumentacijsko gradivo iz narodnoosvobodilne borbe in drugo.

Prav tako pa je v dokumentu ugotovljeno, da drugi predmeti, na katere se nanašajo jugoslovanske zahteve po vrnitvi in ki jih doslej niso našli, po načelih mednarodnega prava tako zapadejo obveznosti vrnitve; zato se je avstrijska vlada obvezala, da take predmete Jugoslaviji tudi dejansko vrne. Ta del sporazuma je bil potreben predvsem zaradi dosedanjega pristopa Avstrije k obravnavanju tega problema. Večji del kulturnih dragocenosti, ki so jih nacisti med zadnjo vojno naropali v Jugoslaviji in prepeljali v Avstrijo, so Jugoslaviji takoj po vojni vrnile takratne zasedbene sile. Preostali del naropanih dragocenosti pa se je potem, ko je Avstrija postala neodvisna, menda „izgubil“ in so od Jugoslavije zahtevane predmete šele „iskali“; po tridesetih letih so

jih nekaj le „našli“ in jih bodo zdaj vrnili lastniku, preostale pa bodo še naprej „iskali“.

Za Avstrijo, ki se rada ponaša kot pravna država, je tak pristop k izpolnjevanju mednarodnih obveznosti vsekakor malo čuden, poleg tega pa je v njem težko najti izraz iskrene želje po dobrososedskih odnosih z Jugoslavijo. Trideset let „iskanja“ „izgubljenih“ kulturnih dragocenosti, ki so jih zdaj nenadoma „odkrili“ kar v državnem arhivu (kar ni ravno najboljša spričevalo za njegovo urejenost), nasprotno vsiljuje vtis, da so golovi krogi v Avstriji naravnost zainteresirani na tem, da se določena vprašanja ne rešijo in da se mednarodne obveznosti ne izpolnijo. Kajti ne gre le za vrnitev ugrabljenih dragocenosti, gre prav tako tudi za vprašanje arhivov, to je za problem, ki je še starejši, saj se njegovo „reševanje“ vleče že več kot poldeset let. Po dolgotrajnem zavlačenju so zdaj končno le dosegli „prvi nov konkreten korak“ — dogovor o formiranju delovnih mešanih skupin strokovnjakov za izvajanje avstrijsko-jugoslovanskega arhivskega sporazuma iz leta 1923. S tem sporazumom je — kakor smo že obširno poročali — prevzela Avstrija obveznost, da bo izročila Jugoslaviji vse arhive iz časov avstroogrske monarhije, ki so nastali na fleh kasnejše Jugoslavije. Toda razen občasnih pogajanj dosedanja prizadevanja niso rodila dosti več kot pa protokol, s katerim je Avstrija leta 1958 svojo tozadevno obveznost še enkrat priznala in potrdila.

Če je zdaj s protokolom o vrnitvi kulturnih dragocenosti in z dogovorom o ustanovitvi mešanih komisij za izvajanje arhivskega sporazuma res bil dosežen korak naprej k dejanskemu reševanju teh problemov, je to brez dvoma razveseljivo. Razveseljivo predvsem za Avstrijo, ki bo s tem končno le izpolnila nekaj svojih mednarodnih obveznosti in tako vsaj delno popravila slabi vtis, ki ga je napravila v mednarodni javnosti s svojim dosedanjim odnosom do teh vprašanj. Zato pa je povsem zgrešeno stališče tistih krogov v Avstriji, ki skušajo vrnitev naropanih kulturnih dragocenosti prikazovati kot „dejanja dobre volje“, ko pa gre v resnici le za izpolnitev mednarodne obveznosti.

Dr. Schleinzer žrtev prometne nesreče

V hudi prometni nesreči je minulo soboto zgubil življenje predsednik ÖVP dr. Karl Schleinzer. Blizu Brucka na Muri je s svojim osebnim avtomobilom iz doslej neznane vzroka zavozil v kamion turške registracije. Kljub takojšnji zdravniški pomoči je umrl še na kraju nesreče.

Nenadna smrt dr. Schleinzerja je težka izguba za ljudsko stranko, zlasti ko je le še nekaj mesecev do državnozbornih volitev, pri katerih je bil predviden kot kanclerski kandidat. O njegovem nasledniku bo stranka šele odločala.

Nadaljuje se...

Sestanek vodstev treh največjih avstrijskih političnih strank — vladajoče socialistične ter ljudske in svobodnjaške, na sestanku so bili še prvaki teh strank na Koroškem, pogovarjali pa so se o pripravah za uresničitev tako imenovanega „popisa prebivalstva posebne vrste“ — znova meče senco na izjave nekaterih vodilnih avstrijskih politikov v zadnjem času, iz katerih bi utegnili razbrati, da so pri sosedih zapihali ugodnejši vetrovi za normalne odnose z Jugoslavijo. Spričo tega, da so soglasno podprli priprave za dopolnitev pred kratkim izdelanega načrta zakona o posebnem popisu prebivalstva, ki naj bi bil prej ko slej preštevane koroških Slovencev, namreč lahko resno podvomimo v takšno pripravljenost. Povsem je namreč jasno, da je dokončno priznanje pravic slovenske manjšine na Koroškem in Štajerskem kot tudi brvaške na Gradiščanskem eden od temeljnih pogojev za dobre odnose med državama.

Takšno stališče vodečih strank v Avstriji preseneča tudi zato, ker je severna sosedica pred kratkim pričela priprave za odpravo nekaterih drugih nesoglasij, pri čemer mislimo zlasti na vrnitev stvari umetniško-zgodovinskega pomena, ki so jih nacisti med drugo svetovno vojno pri nas naropali in odnesli v Avstrijo, na vrnitev arhivskega gradiva itn. Boljše čase pa so obetali tudi nedavni stiki med predstavniki slovenske manjšine na Koroškem in avstrijsko vlado. Prav te poteze je ocenil za

koristne na ponedeljkovi seji zunanjepolitičnega odbora zveznega zbora in odbora republike in pokrajn za gospodarsko sodelovanje s tujino skupščine SFRJ tudi zvezni sekretar za zunanje zadeve in podpredsednik ZIS Miloš Minič. Vendar pa je Minič poudaril, da bo dokončno oceno razvoja odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo mogoče dati šele potem, ko se bo videlo, ali avstrijska vlada dosledno izpolnjuje svoje obveznosti iz državne pogodbe.

Ali lahko ocenimo predvčerajšnje ravnanje zveznega kanclerja Kreiskera drugače kot dvolično, potem ko je kot šef svoje stranke na omenjenem sestanku pihal v skupni rog težnje po preštevaniu slovenske manjšine, a skoraj hkrati na tiskovni konferenci govoril, da se je „avstrijska vlada odločila doseči rešitev v bistvenih jezikovnih vprašanjih s pomočjo nadaljevanja razgovora z manjšinami ter da je pripravljena rešiti vprašanje dvojezičnih napisov, vendar slednje vsekakor v sodelovanju z drugo veliko avstrijsko stranko“?

Navzlic govorjenju torej kaže, da med avstrijskimi vladajočimi krogi še vedno ni tiste odločnosti, ki naj bi z vidika humanosti in zakonske zavezanosti rešila sporna vprašanja (v tem primeru narodnostno), česar prav gotovo ni treba še dodatno komentirati.

Braco Zavrnik

(Večer, Maribor, 18. 7. 1975)

Zaključki študijske komisije izraz malenkosti in ne dokaz širokogrudnosti

Že v predzadnji številki našega lista smo poročali, da je bilo na Dunaju zaključno zasedanje tako imenovane študijske komisije za vprašanja slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Medtem je bila v tisku tudi že objavljena skrajšana oblika zaključnega poročila te komisije, tako da lahko povsem upravičeno ugotovimo, da več kot dveletno delo v bistvu ni rodilo nobenih uspehov.

Iz objavljenega poročila namreč zelo jasno prihaja do izraza dejstvo, da je bilo v teh dveh letih sicer precej razpravljanja in teoretiziranja, da pa zaključkov praktične vrednosti takorekoč ni. Razen seveda, če se pristojni dejavniki — in tega se je ob njihovem dosedanjem odnosu do manjšinske problematike tudi bati — pač poslužijo pri reševanju manjšinskih vprašanj osnov, ki izhajajo iz golega formalizma, ne pa načela, da so manjšinska zaščitna določila državne pogodbe namenjena v zaščito in ne v škodo manjšine.

Dolgovezna razpravljanja o tem, kje, kdaj in kako naj bi bila slovenščina v eni ali drugi ali tretji obliki in v takšnem ali drugačnem obsegu pripuščena v upravi in sodstvu; kje, kdaj in kako naj bi bili napisani v eni ali drugi ali tretji obliki in v takšnem ali drugačnem obsegu dvojezični — vse to je izraz skrajne malenkosti, ne pa dokaz tiste širokogrudnosti, o kateri v Avstriji tako radi govorijo. In kot krona vsemu še pogoj, da mora biti najprej ugotovljeno, kje Slovenci sploh živimo, ker šele potem bi po odstotkih (tozadevne predstave segajo od 5 do 30 %, po „nestrokovnem nasvetu“ komisije pa bi bil najbolj primeren delež 10 %) lahko razdeljevali tudi pravice.

Treba je priznati, da stališča v komisiji niso bila vedno enotna, marveč so prišla do izraza tudi mnenja, ki so manjšini dosti bolj naklonjena. Vendar pa je večina nagibala k predstavam, ki jih nikakor ni mogoče uskladiti z načeli pospeševalnega manjšinskega prava. Tega so se zagovorniki takih nazorov prav dobro zavedali, zato so si raje umili roke in rešitve same prepustili „političnim odločitvam“.

Ali res ni nacizma v Avstriji?

Če bi mogli verjeti zagotovilom oblasti in izjavam politikov, potem bi na to vprašanje lahko odgovorili, da nacizma v Avstriji res ni. Toda takim zagotovilom in takim izjavam žal ni mogoče verjeti, kajti za dokaz resnice so dosti bolj prepričljiva dejanja.

Seveda: ker v Avstriji ni uradno dovoljene in registrirane nacistične stranke, po formalističnem stališču birokratskih in pravnih formalistov tudi ne more biti nacizma oziroma nacistične dejavnosti. O miselnosti, ki je na las podobna nekdanji nacistični ideologiji, pa v Avstriji raje ne govorijo — še vse preveč živa je pri mnogih državljanih, tudi na vplivnih položajih, duhovna povezanost z rjavo preteklostjo, da bi mogli v njej videti kaj pregrešnega, protizakonitega.

In zato se v Avstriji lahko nemoteno in nevirano prirejajo tudi tako izrazite nacistične manifestacije, kot je bil pred nedavnim pogreb nekdanjega SS-ovskega oficirja in „Mussolinijevga osvoboditelja“ Otta Skorzenyja. Govori, ki so jih ob tej priložnosti imeli visoki „dostojanstveniki“ nekdanjega nacističnega režima, so bili — da se malo izrazimo — precej neobičajni za Avstrijo 20 let po podpisu državne pogodbe, kakor so bila številna ob tej priložnosti razkazovana nacistična odlikovanja (tako pokojnikova kot tista njegovih še živih bojnih kameradov) dokaj neprikladna za čas 30 let po zmagi nad fašizmom.

Da omenimo iz govorov le nekaj posebno značilnih izrekov. Nekdanji pripadnik Göringovega vojnega letalstva polkovnik Rudl je patetično vzkliznil: „Skorzeny je kot vojak opravil več kot dolžnost, ustvarjal je zgodovino!“ Nekdanji nadporočnik nacističnih posebnih letalskih enot Dahl je posređoval Skorzenyju „zadnje pozdrave Wehrmachta“, in sicer „na ukaz velikega admirala Dönitza, Hitler-

jevega naslednika“. Zastopnik „avstrijskega“ Kameradschaftsbunda pa je opozarjal na „nemško zaveš“ Dunajčanov ter Skorzenyja slavil kot „slavnega sinu mesta Dunaja“.

To očitno povečevanje nacizma in zlasti zločinske SS se je dogajalo sredi meseca julija 1975 na Dunaju. Ali se je potem čuditi, če se za podobne „ideale“ navdušuje tudi mladina? Na Predarlskem so demokratične mladinske organizacije s skupno akcijo uspele preprečiti „srednjeevropsko“ manifestacijo neonacistične mladine, predvideno v Bregenzu za 12. in 13. julij. Toda tokratna prepoved teh krogov ni preplašila: zdaj pripravljajo že novo provokacijo, in sicer prav za avstrijski državni praznik 26. oktobra. Torej enkratna prepoved ne zadostuje, potrebni so ukrepi, ki bodo odločno in dosledno preprečili vsakršno obnavljanje nacizma. To dolžnost izrecno nalaga Avstriji državna pogodba!

Z doslednim izvajanjem te mednarodne obveznosti bi bil narejen konec tudi žužvanju na rasno in narodnostno mržnjo, bi bile predvsem onemogočene genocidne grožnje raznih „klicarjev domovine“, ki na Koroškem nočejo miru, dokler živita tu dva naroda. Seveda pa pri izpolnjevanju teh obveznosti ni mogoče vztrajati pri tako ozkem formalizmu, kot je to napravil lani predstavnik Avstrije v odboru OZN, ko je razpravo o izvajanju konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije v Avstriji skušal preprečiti s trditvijo, da v naši državi ni pripadnikov drugih ras in zato tudi ne more biti rasne diskriminacije. Zastopniki drugih držav ga niso samo poučili o tem, da obsega pojem rasne diskriminacije tudi diskriminacijo zaradi narodne pripadnosti, jezika in veroizpovedi, temveč so kritično opozorili tudi na številne primere očitne diskriminacije slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji.

Tudi beneškim Slovencem se obetajo boljši izgledi za spoštovanje njihovih pravic

Upravne volitve v Italiji pred dobrim mesecem, pri katerih je vodilna demokristjanska stranka utrpela občuten udarec, medtem ko so napredne sile — zlasti KP — zabeležile velik uspeh, so bistveno spremenile politično razmerje tudi v Benečiji. Ustvarile so novo stvarnost, kakor je na razširjeni seji izvršnega odbora SKGZ, ki je tokrat zasedal v Čedadu, ugotovil predsednik tamkajšnjega društva „Ivan Trinko“ prof. Viljem Černo. Dejal je, da se je zrušil demokristjanski fevd in monopol nad javnim življenjem, kar bo nedvomno imelo blagodejen vpliv. Predvsem pa je s tem dana jasnejša perspektiva za konstruktivnejši pristop k priznavanju in zaščiti slovenske narodne skupnosti v videmski pokrajini.

Predsednik Černo je menil, da novi pojavi v beneškem političnem življenju dokazujejo, da je delo beneških kulturnih društev in organizacij obrodilo dobre sadove, saj se splošen položaj izboljšuje, šovinizem izgublja pozicije in krha se nasprotovanje slovenskemu življu. Izhajajoč iz novega položaja in večje odprtosti do življenjskih in narodnostnih interesov beneških Slovencev, je prof. Černo nakazal tudi naloge in nove oblike dela. Med drugim je opozoril na nevarnost tako imenovane turistične kolonizacije v Beneški Sloveniji, ki ne prinaša domačemu gospodarstvu nobenih koristi, pač pa odpira vrata asimilaciji. Zavzel se je za nadaljnje napore v zvezi s šolo in poučevanjem v slovenskem jeziku v obliki pošolskega pouka in večernih tečajev, še bolj razgibati pa bo treba tudi prosvetno dejavnost.

Na seji so poudarili, da beneški Slovenci in njihova društva lahko računajo na pomoč vseh Slovencev v Italiji.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza v Trstu kot osrednja organizacija slovenske narodnostne skupnosti v Italiji se je bavila tudi z vprašanji, ki se postavljajo v zvezi z novim zakonom o radiu in televiziji. Opozorila je na vrsto neurejenih zadev in predvsem zahtevala, da bodo Slovenci enakopravno zastopani v pristojnih forumih in da bodo avtonomno odločali o svojih radijskih in televizijskih oddajah. Od merodajnih dejavnikov med drugim zahteva: pravično zastopstvo Slovencev v deželni komisiji, takojšnjo uvedbo slovenskih televizijskih oddaj, vsem slovenskim organizacijam in ustanovam mora biti omogočeno soustvarjanje radijskih in televizijskih progra-

mov, vsem pripadnikom slovenske narodnostne skupnosti brez razlike njihove politične, socialne in kulturne usmeritve pa omogočen svoboden pristop k radiotelevizijski ustanovi; glede slovenskih poročil pa zahteva SKGZ odpravo strankarskega monopola in reakcionarne uglašenosti.

Primer nespoštovanja načela enakopravnosti so tržaški Slovenci te dni zabeležili tudi v zvezi s tržaško Rižarno, ki je bila kot edino nacistično koncentracijsko taborišče v Italiji letos spremenjena v muzej-narodni spomenik. Z odločnim bojem in ob podpori naprednih sil so Slovenci dosegli, da je bil pri otvoritveni svečanosti upoštevani tudi njihov jezik. Toda zdaj doživljajo, da je bila ta prakticirana enakopravnost le priložnostna,

enkratna. Kajti že prvi uradni napis, ki se je prejšnji teden pojavil v Rižarni, je samo v italijanski.

„Človek obstane brez besed“, ugotavlja ob tej najnovejši diskriminaciji Primorski dnevnik. „Kje je pri odgovornih organih čut pravičnosti in spoštovanja do vseh tistih Slovencev in Hrvatov, ki so poleg pripadnikov italijanske narodnosti žrtvovali v tem kraju mučenja in smrti svoja življenja, da ne govorimo tudi o čutu spoštovanja do pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti, ki živijo v teh krajih in se pred globokim, neuničljivim pomenom tega mučeniškega kraja istovetijo v iskrenem antifašističnem duhu z italijanskim prebivalstvom?“

Pristojni uradniki na ta vprašanja zelo „prepričljivo“ odgovarjajo, da je sedanjí napis le začasen, ter zagotavljajo, da bodo dokončni napisi imeli poleg besedila v italijanski tudi besedila v slovenskem in srbohrvaškem jeziku, za tuje turiste pa celo v nemščini in angleščini. Slovenska in demokratična javnost se s takšnimi „pojasnili“ ne more zadovoljiti. Komunistična svetovalec v občinskem svetu sta v pismu tržaškemu županu zato ob sodila takšno nespoštovanje enakopravnosti Slovencev ter zahtevala od občine ustrezne ukrepe.

Slovenj Gradec se pripravlja za velike prireditve „Mir 75 — 30 OZN“

V Slovenj Gradcu bodo imeli — kakor smo v našem listu že poročali — letos spet velike mednarodne prireditve, posvečene 30-letnici Združenih narodov. Osrednja manifestacija bo nedvomno mednarodna likovna razstava, ki jo bodo za dan Združenih narodov — 24. oktobra odprli v slovenjgraški galeriji. Razstava bo zasnovana s posebno temo napredne sodobne angažirane figurativne z namenom, da bi trajno označili idejo, ki je vzniknila ob 30-letnici OZN in ki naj bi trajno predstavljala ideale svobodnih ljudi in narodov — mir, svobodo, sožitje, bratstvo in enotnost, solidarnost in mednarodno sodelovanje.

Vzporedno s svetovno likovno razstavo nameravajo v Slovenj Gradcu osnovati mednarodno galerijo na prostem. Za to galerijo v zeleni prirodi, ki bi jo imenovali „Gaj svobode“, naj bi ugledni likovni ustvarjalci, kiparji iz raznih dežel, solidarnostno poklonili svoja dela in s tem poveljali idejo miru in svobode. Ta galerija na prostem bi se bistveno razlikovala od drugih kiparskih srečanj ter bi bila edinstvena tovrstna galerija ne le v Jugoslaviji, marveč sploh na svetu. Polaganje temeljnega kamna in druge slovesnosti, ki sodijo k po-

stavitvi skulptur, naj bi urejal poseben protokol, po katerem bi pri takih slavnostih sodelovali tudi pooblaščení predstavniki posameznih držav.

Za častno pokroviteljstvo so zaprosili jugoslovanskega predsednika Tita ter se bavijo z načrtom, da bi v primeru, da bi predsednik Tito pokroviteljstvo prevzel, to galerijo na prostem imenovali „Titov gaj“.

Posebno mesto v okviru prireditve „Mir 75 — 30 OZN“ bodo imeli tudi umetniki, ki so častni občani slovenjgraške občine, kot so slovenski grafik Božidar Jakac, koroški slikar prof. dr. Werner Berg in angleški kipar Henry Moore; pričakujejo pa tudi dela iz zapuščine slavnih jugoslovanskih umetnikov, kot sta Lubarda in Hegeđušič.

Sodeč po dosedanjih prijavah, bo zelo bogato in zanimivo tudi mednarodno srečanje pisateljev s tematiko „Pisatelj in mir“, ki se bo začelo 26. oktobra. Že zdaj se je namreč prijavilo več svetovno znanih avtorjev, tako da prireditelji upravičeno računajo z res reprezentativnim srečanjem zastopnikov sodobne književnosti.

Tradicionalne nagrade vstaje slovenskega naroda

Tudi letos je republiški odbor Zveze združenj borcev NOV Slovenije podelil tradicionalne nagrade vstaje slovenskega naroda. Prejeli so jih štirje avtorji — Janez Tomšič, dr. Ivan Kalinšek, Rudolf Hribnik-Svarun in Lado Ambrožič-Novljan — za dela s področja zgodovine narodnoosvobodilne borbe, slikarka Cita Potokar pa za dosežek na področju likovne umetnosti.

Na slovesnosti ob podelitvi nagrad vstaje slovenskega naroda pa so podelili tudi plakete zveznega odbora ZZB NOV Jugoslavije, in sicer jih je prejelo 116 zaslužnih članov borbevske organizacije ter družbenih organizacij. Med dobitniki tega priznanja je tudi predsednik Zveze koroških partizanov Karel Prušnik-Gašper, ki mu ob tej priložnosti iskreno čestitamo. Med organizacijami, ki so prejele to priznanje, pa je tudi Tržaški partizanski pevski zbor.

V slavnostnem govoru je predsednik republiškega odbora ZZB NOV Slovenije Janko Rudolf naglasil, da se letošnje podeljevanje nagrad vstaje slovenskega naroda ujema s 30-letnico zmage nad fašizmom. Spomnil je, da smo Slovenci z oboroženo vstajo postali enakopraven narod z vsemi, ki so se bojevali proti mračnjastvu 20. stoletja. Dejal je, da je ves čas oboroženega boja bila prisotna borba za resnico o narodnoosvobodilni vojni, o njenih ciljih in smotih, o humanih vizijah pravičnejše socialistične družbene ureditve, kjer bo delovni človek v resnici gospodar svoje usode.

Nova številka Mladja

Na skupaj 80 straneh (od tega 20 strani slikovnih prilog) je izšla 18. številka literarno-kritične revije Mladja. Med avtorji so deloma zastopana že znana imena, kot so Florjan Lipuš (s parabelo „Sršeni“), Lev Detela (ki piše „o dveh mladih nemško pišočin avstrijskih avtorjih slovenskega izvora“ — M. G. Kamniku in Petru Kerschetu ter ju predstavlja z izborom njihovih pesmi.

oz. proze) ter Milena Merlak (pi-ranske nostalgije in elegije). Poleg njih pa predstavlja tudi ta številka Mladja nekaj novih sil. Tu sta predvsem dobitnika literarnih nagrad Mladja: Štefka Vavil, ki je za svoj prvi literarni poizkus v prozi prejel drugo mladinsko literarno nagrado (tokrat jo spoznamo kot pesnico), ter gimnazijec Andrej Mohar, ki objavlja politično parabelo stol, za katero je pri lanskem literarnem razpisu prejel tretjo nagrado.

V drugem delu revije najprej razmišlja Božič (njegovo ime žal ni navedeno) o smereh sodobnega političnega razvoja. Ferdinand Velik je prispeval „misli koroškega Slovenca ob dvajsetletnici avstrijske državne pogodbe“ ter jih opremil z izredno zanimivo in prepričljivo fotodokumentacijo uresničene in izvajane dvojezičnosti v drugih državah Evrope (v Istri-Jugoslaviji, v Južnem Tirolskem-Italiji, v Lužici-Vzhodni Nemčiji in v Švici), nasproti pa ji je postavil tozadevno „stvarnost“, kakor se je pokazala ob zloglasnem podiranju uradnih dvojezičnih napisov leta 1972. Za zaključek pa je reproduciranih še nekaj slik in risb mladega umetnika Jožeta Boschitza iz Mellove.

Posamezni zvezek Mladja stane 30 šilingov, letna naročnina (štirje zvezki na leto) pa znaša 110 šil.

TONE SVETINA

289

UKANA

TRETJA KNJIGA

Brskali so po slikah.
„Poglej ga,“ je rekel Primož. „Bil je čeden človek. Morda pa ni bil tako slab...“
„Kaj pa tale, Stari?“ je Vojko pokazal starcu fotografijo prikupne svetlolase ženske.
Starec je vzel v roke sliko, se sklonil in si jo pozorno ogledal.
Obrnil jo je in prebral:
„Misli name, tvoja Traudi.“
Starec je nekaj časa nepremično zrl predse in njegov poraščeni obraz se je zmrčil.
Začudeno sta ga opazovala. Kaj naj bi pomenila starcu ženska, ki je najbrž nikdar ni in je tudi gotovo ne bo videl? Vojko je že odprl usta, da bi vprašal, pa ga je Primož ustavil.
Potem je starec počasi dvignil glavo. Njegove oči so bile še vedno odsotne. Misli so se mu vrnile iz daljav. V zavesti se mu je odgrnilo nekaj, kar je bil že davno pokopal globoko v pozabo.
„Ti je všeč, Stari?“ je vprašal Vojko.
„Da, všeč mi je. Spominja me na nekaj, o čemer sem mislil, da sem že pozabil,“ je počasi odvrnil.
Nista hotela drezati vanj. Vojko mu je dal še dnevnik in ga vprašal:
„Kaj misliš, ali bo žalovala?“

„Kdo ve. Ženska pozabi moškega takoj, ko dobi drugega.“

„Stari, ali imaš zelo slabo mnenje o ženskah?“ je bil radoveden Vojko.

„Če ga sploh imam, je najbrž slabo.“

Starec je naložil na ogenj naročaj polen, da je toplo zaškrilo v kavni. S pograda je potegnil steklenico žganja in ga nalil vsakemu kozarec.

„Pijmo, da se ne bosta prehladila!“

Obema se je kadilo iz premočenih oblek.

„Češnjavec je, že letošnji. V dolini sem ga dobil tri zelenke pri kmetu, ki gradi hlev in sem mu zato nanosil nekaj železnih traverz izpod Krna. Kar pijta, danes nam ga ne bo zmanjkalo. Prilegel pa se bo vsem trem...“

„Stari, ti gotovo ne maraš žensk, ker samotariš. Nemara so te razočarale,“ je dejal Vojko.

Starcu so se skalile oči.

„Malo jih je, katerih še niso, in tudi tebe še bodo. Ej, mlad si še, mlad...“

Vojko se je zasmejal in odvrnil:

„Mene pa že ne bodo. Kadar si bom iskal dekle, bom poiskal takšno, ki bo boljša od mene...“

„Ampak vsak išče boljšo od sebe, in tudi ženska išče boljšega, kot je sama. Nikoli ne veš, kaj dobiš, kaj se skriva za videzom.“

Med stenami je votlo zagrmelo. Močan naliiv je bičal mlado listje. Zelenko so že izpraznili in stari je privlekel iz kota novo. Njegove kretnje so postale živahnije, oči so se mu svetile kot dva žareča ogla. Krilil je z rokami in se krohotal.

„Naprimo se ga na naše prijateljstvo. Ne vem, zakaj sem se zbližal z vama. Nimam navade imeti s kom več opravka, kot je nujno potrebno. Če pa se vidva ne oglašita nekaj dni ali če se kje ne srečamo, sem slabe volje...“

Polena so se razgorela. Ogenj je švigal v dolgih zubljih pod skalnati strop. Neka zaupljivost je legla mednje in drugače molčeči starec je postal zgovoren. Bil je pijan.

„Ljudje ugrabijo, zakaj samotarim... Gotovo sta slišala po vaseh razne čenče o meni, zdaj pa vama bom povedal, da nihče ne ve resnice... Nič se ne ve, koliko časa bom še živel v tehle gorah... No, pa vama bom povedal, zakaj sem tukaj, čeprav sem bil svoj čas sklenil, da bom svojo bridkost odnesel v grob...“

Vstal je in se potrkal s pestjo po prsih. Kljubovalno je dvignil svojo kocinasto brado. V njegovih gibih se je razodevala neverjetna moč. Radovedno sta ga opazovala.

„Vesta, kdo sem jaz? Jaz sem napol usušeno drevo nad prepadom. Nisem tako močen, kot si misliš. Slabič sem. Odkar se menim z vami, vem, da ni prav, da sem se umaknil z barikad. Žal mi je, da ne morem z vami v korak. Saj vesta, kako kljubuje viharjem napol usušeno drevo... globoko v zemlji ima korenine, toda ne zeleni in ne daje sence travam okoli sebe... Čaka, da ga prva strela zlomi in trešči v prepad, da tam strohni v meglah pozabe. Tu v gorah sem ponosen, samozavesten, močan... med ljudmi pa sem plašen... samota ubija človeka prav toliko, kolikor mu daje moči. Po teh planinah sem se podil še kot otrok. Kot mlad človek sem si zaželel sveta. Prepozno sem spoznal, da tujina reže tenak in grenak kruh...“

Suho drevo nad prepadom sem, drevo, ki ne škodi in ne koristi nikomur... Človek mora koristiti drugemu, ker s tem opravičuje svoj obstoj. Toda meni se je življenje zagnusilo. Videl sem preveč umazanije in srečal preveč slabih ljudi,“ je dejal starec. Premolknil je in si prižgal pipo.

Vojko ga je skušal pogovoriti:

Prireditvi SPD „Zarja“ v Železni Kapli in SPD „Trta“ v Žitari vasi lepo uspeli

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli je imelo v soboto 12. julija zvečer prireditve, ki se je odvijala pod geslom „Poletna noč“. Kakor lanske leto, tako je bila tudi tokrat ta prireditev pri Brunerju v Železni Kapli, kjer se je, kljub izredno slabemu vremenu, saj je ves dan deževalo, nabralo okrog 500 ljudi, med njimi mnogo tujcev, ki so na dopustu v Železni Kapli in njeni okolici.

Predpriprave za „Poletno noč 75“ so zahtevale mnogo truda in požrtvovalnosti, saj so člani društva

in njihovi prijatelji morali zgraditi plesni oder, okrog 30 metrov dolgo kolibo, kjer so prodajali jedajočo in pijačo, namestiti klopi in mize ter urediti še mnogo drugih podrobnosti, ki so bile potrebne za brezhiben potek prireditve.

Vsem, ki so se udeležili te lepo uspele prireditve, so postregli z raznimi specialitetami, kot so to čevapčiči, kmečki krapci, ki so jih spekle stare gospodnje in pečen oven na ražnju, ki ga je osebno spekel in pripravil kapelški župan Jožef Lubas. Za prijetno razvedrilo so skrbeli „Fantje izpod Obirja“.

Ves trud, ki so ga kapelški prosvetaši vložili v priprave za prireditve, je bil bogato poplačan z ogromnim obiskom, kar pomeni za društvo lep in pomemben uspeh in hkrati potrdilo, da so lovrstne prireditve, kot je bila „poletna noč“ prava kapelška atrakcija, ki jo bodo tudi v bodoče prirejali. Številne goste je na prireditvi pozdravil predsednik SPD „Zarja“ Peter Kuhar in želel vsem mnogo zabave in prijetne družabnosti.

Čeprav se je večina kapelških prosvetašev s svoje prireditve vrnila šele jutraj, ko se je delal že beli dan, so še isti dan, to je v nedeljo zvečer spet sodelovali na „Večeru slovenske pesmi in folklorne“ pri Rutarju v Žitari vasi. Večer je priredilo Slovensko prosvetno društvo „Trta“ v Žitari vasi. Na

tej prireditvi, ki je bila v glavnem namenjena številnim gostom, ki so na letovanju po naših krajih, je SPD „Zarja“ iz Železne Kaple sodelovalo z mešanim in moškim pevskim zborom ter folklorno skupino, prireditelj SPD „Trta“ pa z moškim pevskim zborom. Izvajanja sodelujočih so bila sprejeta z navdušenim aplavzom, kar prepričljivo dokazuje, da je tudi ta večer lepo uspel.

Številna slovenska prosvetna društva na Koroškem se že vrsto let prizadevajo, da bi slovensko kulturno dejavnost, ki se izraža predvsem v petju, glasbi in folkloru, predstavili tudi inozemskim gostom, ki se mudijo na počitnicah na južnem Koroškem. V okviru te kulturne dejavnosti sta bili med drugim prirejeni tudi „Poletna noč 1975“ in „Večer slovenske pesmi in folklorne“, ki sta pri domači publiki, zlasti pa pri inozemskih gostih nalezli na navdušen odmev. Tako so imeli inozemski gostje v Železni Kapli priložnost, da spoznajo družabnost in življenje, v Žitari vasi pa kulturno dejavnost koroških Slovencev.

Takšne in podobne prireditve predstavljajo lep doprinos k medsebojnemu razumevanju v deželi, saj se vse te prireditve odvijajo v obeh deželnih jezikih, kar samo dokazuje, da smo koroški Slovenci tudi v dejanjih živo zainteresirani, da bi med obema narodnostima na Koroškem prišlo do pravega sožitja in medsebojnega spoštovanja.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

razpisuje v sodelovanju z osnovno šolo v Vuzenici ob Dravi

LIKOVNO KOLONIJO

v dneh od 17. do 23. avgusta 1975 v Vuzenici ob Dravi. Ker je število mest omejeno, prosimo, da prijavite res samo otroke, ki jim je slikanje v veselje in so na tem področju v šoli odlični. Prijave je treba poslati najkasneje do 31. julija 1975 Slovenski prosvetni zvezi, Celovec, Gasometergasse 10, kjer dobite tudi vse tozadevne informacije.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni vabi na

PEVSKI VEČER

v petek 25. julija 1975 ob 20. uri na kampu — Breznik ob Zablatniškem jezeru.

Sodelujejo: Moški zbor SPD „Trta“ iz Žitare vasi pod vodstvom Jozija Starca, mešani zbor SPD „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni in trio Korotan s pevci, oba vodi Hanzi Kežar.

Prisrčno vabljeni!

Odbor

Vrba ob Vrbskem jezeru

Minulo soboto popoldne se je skozi znani turistični kraj Vrba ob Vrbskem jezeru vil dolg sprevod v pestrih narodnih nošah, katerega je obrobila 30.000 glava množica radovednih gledalcev, predvsem tujcev, ki se mudijo na počitnicah ob Vrbskem jezeru in njegovi okolici. Takšnega ogromnega obiska Vrba še ne pomni. Na sprevodu je bilo zastopanih 56 skupin, med njimi tudi inozemske skupine iz Slovenije in Furlanije-Juljske krajine, ki so tako slovesnosti dale pečat meddeželnega kulturnega sodelovanja na področju Alp in Jadrana.

Po sprevodu so posamezne skupine razdeljene po raznih mestih Vrbe nastopale z glasbenimi, plesnimi in pevskimi točkami. Med nastopajočimi sta bila tudi oba slovenska pevka zbora občine Vrba, moški zbor SPD „Loga vas“ pod vodstvom Stanka Cernica in mešani pevski zbor „Mojcey“ pod vodstvom znanega skladatelja slovenskih pesmi Pavleja Kernjaka. Oba zbora sta bila nagrajena z navdušenim ploskanjem.

Kleine Zeitung, ki se vedno ponaša, da je dobra poznavalka koroških razmer in se dela koroškim Slovincem zelo naklonjena, je v svojem poročilu pevski zbor „Mojcey“ zelo suvereno uvrstila kar med skupine iz inozemstva, kar je seveda nesmisel. Za razne pametnjakoviče pri Kleine Zeitung, ki naravnost bolešno vedno spet skušajo drugim pamet soliti, je tako nepoznavanje vsekakor slabo spričevalo — ali pa dokaz, da smo koroški Slovenci tudi za Kleine Zeitung le „tujci v domovini“?

Organizator prireditve je bila turistična uprava Vrbe pod vodstvom ravnatelja Hufskyja, ki je ob sodelovanju prostovoljnega gasilskega društva in drugih organizacij skrbel za uspešen potek te vsekakov privlačne kulturno-turistične manifestacije.

Laž ima kratke noge

Pred nedavnim je koroški in avstrijski tisk prav strupeno poročal o „carinskem terorju“, ki vlada na avstrijsko-jugoslovanski meji. Darinka Sedej, ki je tudi bila v avtomobilski koloni, ki je vozila preko meje, je avstrijskemu neobjektivnemu poročanju v gorenjskem Glasu dala odgovor, ki ga v celoti prinašamo.

Moji ljubi „Kleine Zeitung“, „Südost-Tagespost“, „Volkszeitung“ in vsi drugi avstrijski časopisi, strašansko me je pretreslo, ko ste poročali, da so 4. julija na ljubelskem prehodu jugoslovanski mejni organi „terorizirali“, „šikanirali“, „filtrirali“ ali kakorkoli že drugače zlobno povzročili kilometrske kolone, predvsem pa me je presenetil podatek, da je tega dramatičnega dne prestopilo mejo le šest vozil na uro. Kot eno izmed več tisoč potnikov v nepretrganem več kilometrov dolgi koloni vozil, ki sem se ji pripeljala na sam rep popoldne že omenjenega tragičnega dne, ste me resnično spravili v resne skrbi. Otipavam se, še celo trikrat uščipnem, pa me je še vedno obupno strah, da vendarle nisem čakala dobre tri ure, ampak, da po vašem grozljivem podatku in po preprostem izračunu tava dalje po Gorenjski moj duh in vam moj duh piše, kajti, če je tedaj prestopilo mejo le šest vozil na uro, sem jaz s kožo in kostmi namreč še vedno nekje na avstrijski strani Ljubelja... „Filtriranje“ na lastni koži je bilo od sile prijetno, saj je

trajalo natanko šest sekund in takšen nekajsekundni pretres so utrpeli tudi tisoči pred menoj in tisoči za menoj. Reka vozil je nenavadno hitro odtekala in dotekala, „sumljive“ so pregledovali na bližnjem parkirišču... Nadalje sem poizvedovala za someščani, ki so tega dne in naslednje dni prestopili in ki redno prestopajo mejo in če nisem govorila z njihovimi dobrimi duhovi — bili so, ob vseh čudesih na meji, že doma. „Ja, malo dalj časa čakamo, tako kot vsako leto v teh mesecih. Naganjanje? Daj no...“

Podkoroška nestrpnost

Ker ste pisali, da mejni organi težnarijo na vseh mejnih prehodih z Avstrijo in ker tudi Korensko sedlo ni bilo izvzeto, me je ondan zaneslo tudi tja, ob 13. uri. Opla, si rečem, če kdaj, potem si bodo cariniki dali duška zdaj, ko ni toliko prometa, a še vedno dovolj, da s svojim hudobnim smislom za teror podaljšajo dve koloni za nekaj kilometrov. Pred Kompas se postavim, napetih oči, drhtečih udov od pričakovanega „šikaniranja“. Pa nič in nič, vse drvi mimo, le občasni temeljni pregled prenapolnjenega avtomobila, pregled, ki kolono ne ovira... Šele tedaj mi je popolnoma jasno, da nisem žrtev nekih mednarodnih sil, da sem pač naivno nasledla neki čisto naravni človeški lastnosti, vaši očitni majčke ni nevoščljivosti, kajne?

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

„Kaj boš govoril, Stari, vsi smo včasih slabi in včasih dobri...“

„Pusti me, da povem do konca!“

S koščeno roko je vzel steklenico in dejal:

„Poglejta jo, prazna je! In sedaj...“ Zamahnil je in zagnal steklenico v steno, da se je žvenketaje razletela v drobce. Zakrohotal se je, da sta Vojko in Primož mislila, da se mu je od pijače zmešalo.

„Kdo naj bi jo sestavil in napolnil? Nihče! Tako je s človekom, ki zgubi smisel življenja. Niti prazen ni več niti sam, razbit je na koščke, nekoristna stvar — sebi in drugim v napoto...“

„Čuj, Stari,“ se je oglašil Primož, „te primerjave ne veljajo zate. V mojih očeh si velik in tudi močan. Laže je živeti v tropu, se naslanjati na druge, kot pa boriti se sam za goli obstoj...“

„Čakaj,“ je hripavo dahnal starec. „Nisem vama povedal še vsega. Poslušajta mojo zmedeno zgodbo in ne pomilujta me. Obredel sem pol Evrope in srečal mnogo ljudi. Precej časa sem mislil naglas, zato so me suvali v rit vsi, ki jim nisem bil po volji. Ko sem odhajal v svet, sem pomiloval našega gorskega kmeta. Ti garači se osamljeni borijo z zemljo za košček kruha. Danes jih blagrujem. Pohajal sem po velikih mestih, garal, pil po beznicah, se prelepel in se otresal na pocesnicah. Tam sem puščal svoj težko prigarani zaslužek... Poglejta te roke, kako so zgarane!“

Stegnili je svoje močne, žuljave, krempljem podobne roke nad ogorji, da jih je obilniti svet. Spoštljivo je zrl nanje in rekel, kot bi vprašal sam sebe:

„Koliko so izkopale premoga?! Celo gor! O, premog,“ je vzdihnil, kot bi vzdigoval težko breme, „črna zlato, toda ne za tistega, ki ga koplje... Za kaj so delale

te roke? Za majhno domačijo pod gorami in žensko, ki bi mi rodila otroke... Recita, ali je to velika želja?“

Roke so mu omahnile in odgovoril je:

„Nekaj si človek želi, drugo pa najde. Prihranil sem si dovolj denarja. Vidva še ne vesta, kaj je denar. Če imaš denar, imaš dosti prijateljev, če ga nimaš, si kot gobavec, vsak se te izogiba... No, denar sem imel, ženske pa ne. Ne mislita, da ženske ne moreš kupiti. Prodajajo se, da same ne vedo, kdaj. Jaz pa sem si želel ljubezni. Na zunaj sem trd in grob, da me sodijo napak, znotraj pa sem prekrhek... Kje imaš tisto sliko, ki si jo dobil pri mrtvaku?“

Vojko je pobrskal po torbi in mu dal sliko.

Starec jo je podržal nad ognjem in se zamaknil kot privrkat.

„Podobna ji je... To ti je bila ljubezen! Poglejta te krotke oči, polne varljive miline in ognja. Mlada je bila in iskra, nekaj francoske krvi je bilo v njej, take, ki vre kot šampanjec in te počasi omami, potem te napravi slepega in nazadnje blaznega. Točajka je bila in vedla se je tako nedolžno in prikupno, da bi jo lahko postavili na oltar namesto Marije. Blazno sem jo imel rad. Bila je prva, ki sem jo imel resnično rad, in tudi zadnja. Z njo sem se hotel vrniti v dolino pod gorami. Želel sem si otrok. Rad bi jih gledal, kako brezskrbno tekajo pod sadnim drevjem v nedolžnem veseljem v očeh. Ni dobro, če imaš koga preveč rad... Vse je bilo le zanj, jaz pa nisem bil nikdar v resnici njen. Ljubil sem jo kot žensko, ki naj bi bila mati mojih otrok, toda bila je candra. Všeč ji je bilo, da sem ji bil pasje vdan, česar ni bila vajena. Ceniti pa tega ni znala. Dolgo sva bila skupaj in vseskozi me je vodila za nos. Še potem, ko sva se vzela, sem jo našel z drugim v postelji. Izgini, bedak, na kmete, od koder si se vzeli!“ mi je rekla...

Umolknil je, kot bi tehtal besede, in okleval. Gledal ju je s kalnim, pijanim pogledom. Zunaj je enakomerno šumel dež.

„Krvavo se mi je zameglilo pred očmi, stal sem osmešen, kot bi bil nag pred tolpo zijal. Segel sem po nožu. Ko se je zablistalo rezilo, se je ustrašila. Tega nista pričakovala. Oba sta otrpnila, da sta bila videli kot napol mrtva. To me je stregnilo. Povesil sem roko...“

V očeh so se mu zalesketali rumeni zublji ognja.

„Ta večer so ugasnile moje sanje. Tako vama povem: stvari, ki jih slišiš, lahko odpustiš, toda tega, kar vidiš, nikoli... Taval sem kot izgubljen. Prijatelji so me izdali, ogoljufali so me za denar in se mi za hrbtom smejali. Pa kaj, ni bila ženska kriva vsega, samo nekaj je dodala k temu, kar je bilo... Zapil sem se, toda vino ne zdravi, temveč odpira rane... Zakopal sem se v delo, potem v politiko, bil sem štrajkar, zaprl, valjal sem se po bolnišnicah, toliko da nisem umrl. Ko me je ves svet zapustil, se je vame kar sama pritihovala misel, da bi naredil konec temu zavoženemu življenju. Preden pa sem dvignil roko nase, sem dobil pismo iz naših krajev. Spomnil sem se teh samol, kjer sem nekoč pasel ovce in kjer sem bil tudi na fronti. Vrnil sem se in tu sem ostal.“

Zunaj je šumel dež in slap je hrumel. Poslušala sta starca, in ko je nehal, ga nista hotela spraševati o podrobnostih.

Še enkrat je z očmi ošinil črepinje na kamnitih tleh in rekel že olajšano:

„To je zgrešeno življenje. Kar razbiješ na koščke, nikdar več ne sestaviš v celoto. Od življenja ne pričakujta preveč. Če si zadovoljen s tem, kar ti življenje samo prinese, ne boš razočaran nikoli...“

Ogenj je dogoreval, zunaj pa je v vejevju završal noč-

Lepo uspeli večer SPD „Vinko Poljanec“ v Škocijanu

V nedeljo 20. julija zvečer je Slovensko prosvetno društvo „Vinko Poljanec“ v Škocijanu imelo v farni dvorani lepo uspelo prireditev pod geslom „Pestri večer“. Tudi ta prireditev je bila prirejena z namenom, da številne inozemske goste, ki prebivajo v našem kraju in okolici Klopinskega jezera seznanimo s kulturno dejavnostjo slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Čeprav so se koroški nacionalisti vedno trudili, da bi zamažali obstoj slovenske narodnosti na Koroškem, so s svojim sramotnim „Tafelsturmom“ pred leti dosegli prav nasproten učinek, saj ga danes ni več tujca na Koroškem, ki ne bi bil seznanjen s tem problemom, da na Koroškem živijo tudi Slovenci, ki ne smejo imeti dvojezičnih topografskih napisov.

Farna dvorana v Škocijanu je bila v nedeljo zvečer nabito polna. Publiko so v glavnem sestavljali inozemski gosti iz bližnje in daljne okolice, kar prečljivo dokazuje, da je zanimanje za slovensko kulturno življenje na Koroškem vedno večje. Pri tem imajo številni tuji gosti lepo priložnost spoznati ne samo kulturno bogastvo koroških Slovencev, marveč tudi njihovo iskreno prizadevanje po mirnem sožitju med obema narodoma in resnico, da so trditve večinskega naroda, da živijo v nekem „prastrahu“ zlobne in velik nesmisel, s katerim naj pitajo svoje „večno

včerašnje“ somišljenike. Številne goste in domačine je v imenu škocijske občine pozdravil občinski odbornik Franci Picej, v imenu domačega prosvetnega društva pa predsednik Miha Kap in učiteljica Helka Mlinar v obeh deželnih jezikih. Na nedeljski prireditvi je poleg mešanega pevskega zbora „Podjuna“ iz Pliberka pod vodstvom Otona Wutleja in moškega zbora „Vinko Poljanec“ pod vodstvom Hanzeja Kežarja, po posredovanju Slovenske prosvetne zveze sodelovala tudi folklorna skupina DPD „Svoboda“ iz Predoselj na Gorenjskem, ki je bila prvič v gosteh na Koroškem. Besede poveza med sporedom je mojstrsko v obeh deželnih jezikih izvajala učiteljica Mlinarjeva. Oba domača zbora sta skupno zapela 11 pesmi, med njimi tudi nemško in sta bila nagrajena z navdušenim aplavzom. Posebnost nedeljskega večera pa je bil vsekakor nastop folklorne skupine iz Predoselj pod vodstvom tovariša Šenka, ki je predvajal slovenske plesne. Plesalci in glasba so tvorili harmonično celoto in dovršeno znanje, ki je izzvalo pri publiku navdušeno odobravanje. Lepo uspeli večer, ki bo ostal vsem v lepem spominu, je zaključila folklorna skupina iz Predoselj. Predsednik SPD „Vinko Poljanec“ Miha Kap se je vsem, ki so prišli od blizu in daleč iskreno zahvalil za obisk, nastopajočim pa za sodelovanje, z željo, da bi se takšne in podobne prireditve še večkrat priredile.

Nič se niso naučili iz preteklosti

Tik pod grebenom, ki loči znano planino Bleščečo od višje ležeče planine Borovščice v neposredni bližini skalnih strmali Komnice, žubori majhen studenček, kateremu domačini že od nekdaj pravijo „Vodica“. Ta studenček, mimo katerega pelje markirana planinska steza z Bleščeče (koča nad Arihovo pečjo) preko Borovščice (Berta-hütte) na Kepo, so naši planinci lansko leto meseca junija preuredili oziroma obnovili, tako da danes predstavlja pravo atrakcijo, saj je najvišje se nahajajoči studenček (nad 1500 m višine) v pogorju Kepe. Predno so naši planinci ta studenček obnovili — največ zaslug za to ima tovariš Miklavčič, podpredsednik Slovenskega planinskega društva Celovec — je nanj spominjalo samo še vlažno listje in trava, o kakšnem studenčku ni bilo ne duha ne sluha.

Raznim firšovim holcarjem, ki so tu pred nekaj desetletji sekali les in kmetom, ki so ga spravljali v dolino, je bil nekdaj ta studenček neizmerno pomemben, saj jim je gosil žejo in voda je bila neobhodno potrebna pri kuhi. Brez tega studenčka bi bili prisiljeni hoditi dve uri daleč po vodo.

Iz tega kratkega opisa je razvidno, kako življenjsko važen je bil nekdaj ta studenček pod Komnico. V teku let, ko ni bilo več hol-

carjev, da bi ga vzdrževali, je studenček vsahnil in šel v pozabo. Čeprav je v zadnjih letih mimo tega mesta šlo mnogo planincev, se nihče ni več spomnil na nekdanje prijetno žuborenje mrzle osvežitve „Vodice“. Samo 76-letni Jožej Miklavčič nas je na izletih na Komnico ali Kepo večkrat opomnil, da je bil tukaj nekdaj majhen studenček.

Nekega dne, bilo je junija meseca lanskega leta, se je odločil, da ga obnovi. Vzel je orodje in šel s tovariši pod Komnico, kjer so se cel dan trudili, da so tisto mesto očistili listja, trave in peska in se tako pririli do vodne žile, iz katere sedaj spet po dolgih letih preko majhnega žleba voda v obliki skromnega studenčka priteče na dan. Ni ga planinca, ki bi se v tisti strmini ne ustavil pri studenčku,

se napil čiste studenčnice ali pa si ohladil razgrete roke ali telo.

Tovariš Miklavčič je ta kraj opremil z napisom „Vodica“. Da se pa nemško govoreči sodeželani in planinci ne bi čutili prikrajšane, je slovenskemu napisu pridjal tudi nemško ime „Seufzerquelle“. Do tega imena je prišel zato, ker je treba do tega mesta hoditi (z Bleščeče) eno uro in pol po precej strmih svetih, kar povzroča pogosto vzdihovanje (das Seufzen). Toliko o nastanku tega studenčka „Vodice“ oziroma „Seufzerquelle“.

Danes na tem mestu ni več napisa — ne slovenskega in ne nemškega. Oba so odstranili nacionalistični prenapeteži. Iz katerih vrst izhajajo ti junaki ni težko uganiti. Vsekakor s tem dejanjem storilci Avstriji niso naredili usluge, nasprotno potrdili so samo to, kar se izjavlja v svetu, da je Avstrija središče domače in tuje reakcije, kjer ima neonacizem in rasizem najboljše pogoje razvoja.

Čeprav je ves svet obsodil „Tafelstürmerje“, je ponovno napad na krajevni dvojezični napis samo potrdilo, da se nekateri iz preteklosti niso ničesar naučili in da je to primer duševne zaostalosti, ki popolnoma opravičuje izjavo avstrijske ministrice za kulturo in znanost, da je ljudi tega kova treba psihiatrirati.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na

KULTURNI VEČER

ki bo v nedeljo 3. avgusta 1975 ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu. Po kulturnem sporedu bo plesna zabava. Vsi prisrčno vabljeni!

Odbor

Mednarodni simpozij o temi „Gozd in divjačina“

V okviru 24. avstrijskega lesnega sejma v Celovcu, bodo v času od 11. do 13. avgusta t. l. izvedli 6. mednarodni simpozij, ki se bo odvijal pod častnim pokroviteljstvom zveznega ministra za kmetijstvo in gozdarstvo dipl. ing. dr. Oskar Weihsa, državnega tajnika v ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo dipl. ing. Günther Haidna in deželnega glavarja Leopolda Wagnerja.

Na simpoziju bodo 4 mednarodno priznani izvedenci in 7 podljskih diskutantov zavzeli stališče k danes zelo aktualni temi „Gozd in divjačina“. Med omenjenimi štirimi izvedenci sta dva Avstrijca — dvorni svetnik Egger z Dunaja in dvorni svetnik Grabher iz Predarlške, nadalje dir. dr. Erwin König iz Baden Württemberg ter prof. dr. Stane Valentinčič z biotehnične fakultete ljubljanske univerze. Svoja predavanja bodo podkrepili s predvajanjem barvnih diapozitivov, tako da bodo predvajanja še zanimivejša in privlačnejša. 7 podljskih diskutantov iz štirih držav pa bodo zavzeli svoja stališča do

raznih vprašanj, ki se tičejo lovskega prava, varnostnih ukrepov v gozdu, divjačine (s ploščatim rogovjem) v severni Italiji itd. Za izvedbo tega simpozija so na razpolago prostori celovškega Doma glasbe. Za boljše razumevanje bo pa tehnika poskrbela tako, da bodo forumsko diskusijo simultano prevajali v srbohrvaški in italijanski jezik, kar bo seveda še bolj atraktivno vplivalo na potek simpozija.

Kot praktično dopolnilo mednarodnega simpozija „Gozd in divjačina“, bodo prireditelji organizirali ekskurzijo v znano lovišče Hespa pri Volšperku, ki obsega 17.000 ha zemljišča, od katerega je 14.000 ha samo gozdne površine. Zadnja leta so to lovišče preuredili v gozdni obrat, ki se ponša z naj-sodobnejšo žago v Evropi. To nekdanje lovišče je danes kot nalašč ustvarjeno za praktični prikaz k temi „Gozd in divjačina“.

Mednarodni simpozij v teoriji in praksi torej obeta koristno izmenjavo izkušenj in misli ob asistenci mednarodno priznanih strokovnjakov.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi na

ZBOR PLANINCEV OBČINE RADOVLJICA

ki bo v nedeljo 3. avgusta t. l. ob 10. uri pri Valvasorjevem domu pod Stolom. Na zboru bomo počastili 30-letnico osvoboditve, 80-letnico ustanovitve radovljskega planinskega društva in 10-letnico ustanovitve Postaje gorske reševalne službe tega društva.

V kulturnem programu bo sodelovala godba na pihala, pevci ter recitatorji. Dostop do doma je možen z osebnimi avtomobili iz Žirovnice.

Odbor

Slovenski atletski klub vabi na

SAK-PLES

v soboto 9. avgusta ob 20. uri pri Šoštarju v Globasnici. Igra ansambel „Štirje kovači“

Obeta se uspešna poletna sezona

Iz podatkov statističnega urada za Koroško je razvidno, da so v mesecu maju v privatnih in obrtnih gostiščih našli 461.634 nočnin, kar je za 21,8 odstotka več kot lansko leto v istem mesecu. Močni prirastek števila prenočnin gre na račun večjega pritoka inozemskih turistov, ki je v mesecu maju bil kar za 26 odst. večji kot lansko leto. Lepi uspeh v mesecu maju pripisujejo predvsem binokosnim praznikom, ki so bili letos v maju in pa tudi toplemu vremenu, ki je ugodno vplivalo na pritek turistov.

Na koroških kampingih so v mesecu maju našli 21.851 prenočnin, to je za 30,9 odst. več kot v maju lanskega leta. V počitniških kolonijah, apartmajih in raznih drugih zavetiščih pa 72.809, ali še enkrat toliko kot lansko leto. S skupno 556.294 prenočitvami je bil mesec maj za 30,2 odst. močnejši kot lansko leto.

V obrtnih gostiščih je znašal prirastek prenočnin pri domačih gostih 1,0 odst., pri inozemskih gostih pa kar 27,8 odst. V privatnih gostiščih je število nočnin pri domačih gostih naraslo za 19,6 odst., pri inozemskih pa za 16,4 odst. Če bi se ta trend nadaljeval, potem moremo računati letos z zelo ugodnim razvojem poletne sezone, kar si seveda vsi želimo.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

nik. Dež je ponehal. Vstala sta, stisnila starcu roko in se zahvalila za gostoljubno zavetje.

Zunaj se je vedrilo. Skalovje Rdečega roba se je oprano izvil iz megle. Preprezale so ga težke sence, pomirjeno noč nad črnimi škribinami je prešinjala nekaj samoinih zvezd.

15

Divja ostenja Krna so se zalesketala v snegu. Pokrajina se je zavila v zamaknjen sen. Nad stezo, ki si jo lahko samo slutil, so visele težke veje. K votlini v skali pod steno je držala medla sled. Slap je onemel v ledu.

Vojko in Primož sta se prebijala skozi celec k starcu. Od patrulj sta izvedela, da je bolan.

Dobila sta ga na pogradu. Vrata je imel odprta in strmel je v daljave. Na ognjišču je dogoreval ogenj. Ko ju je zagledal, kako si otepata sneg z obleke in pušk, so se mu usta razlezla v nasmeh.

„Zdravo, Stari!“ sta ga oba hkrati pozdravila.

„Glej no, kako dolgo vaju že ni bilo!“

„Kaj pa je s teboj, da si v postelji?“

„Jug me je prehladil. Pa ne bo sile. Kuham si čaje in zlizal se bom v nekaj dneh, kot po navadi. Od kod prihajata?“

„Z lova, Stari! Onkraj Rdečega roba sva bila, pri Krnskem jezeru. Pod Bogatinom sva ubila gamsa. Tudi nate misliva!“ je povedal Vojko. Primož je medtem že odvezoval nahrbtnik in položil starcu na mizo stegno in pleče.

„To te bo zagotovo pozdravilo, Stari,“ je rekel Primož. „Gamsova juha je boljše od čajev... Sicer pa, kaj bi to pravila, ko sam veš bolje...“

„Pa roglje poglej!“ je brž pokazal Vojko gamsovo glavo. „Ali ni lep?“

„Močan je in škoda ga je, ali ne?“

„Kaj ga bo škoda, Stari! Saj tudi nas ni. Ga vsaj zeblo ne bo več to zimo.“

Zasmejali so se.

„Ej, Stari, škoda, da nisi lovec. Ne bi ti manjkalo mesa...“

„Zame so gamsi predaleč in tudi smilijo se mi.“

„Midva pa sva se tri dni klatila pod Bogatinom. Snežni vihar naju je zamel in dva dni sva prezebala v ovčjem stanu. Kako je tulil vihar! Človek se v takih trenutkih bolj trese od strahu kot od mraza. Skoraj bi bila ostala z gamsom vred onkraj sten, ali ne, Vojko? In vso pot, ko sva se vračala, so se usipali plazovi...“

„Dobra sta bila. Jaz si v snegu ne upam visoko. Zimske gore so nevarne; ljudje ne pravijo zaman, da ima v snegu gams zlate roglje.“

Starec je hotel vstati, da bi jima postregel s čajem, pa mu nista pustila. Naložila sta na ogenj in Primož se je lotil kuhanja. Kmalu je zacvrčala čebula v masti in napolnila votlino s prijetnim duhom. Narezal je jetra, srce in pljuča, in vse to spržil na močnem ognju. Cvrček je dišal, da se je Staremu širilo srce, in pes je veselo poskakoval, mahal z repom in se vzpenjal po vseh treh. Meso je bilo pri starcu redkost...

Cvrčka je bilo zadosti za vse štiri. Stari se je zadovoljno smehljaj in rekel:

„Presneta fanta, samo prikazala sta se, pa sta me ozdravila!“

„Stari, hudo zimo nam obetajo. Pojdi v dolino! Blisk mi je pisal, da je zate uredil vse, kot se spodobi. Saj vidiš, bolan si in sam. Če bo zapadlo dosti snega, ne bo mogel nihče do tebe!“ mu je prigovarjal Vojko.

„Ne bojta se zame! Če sem prebil v tej luknji že toliko zim, bom pa še to in še kakšno povrl!“

In res je naslo snega kot že dolgo ne. Starec je ostal sam, daleč proč od ljudi. Ždel je v svoji kaverni in hodil gledat pred vrata, kako bo z vremenom. Že nekaj dni so se nad gorami spet zbirali snegonosci. Opazoval jih je s strahom. Da bi se odpravil v dolino, k ljudem, se ni mogel odločiti. Zima se je že bližala kraju in menil je, da bo prebil tudi to. Po Vojkovi in Primoževi zaslugi je imel dovolj hrane, pa tudi tobaka in žganja mu ni manjkalo.

Proti večeru je začelo snežiti. Mahoma se je zmračilo in sneg se je začel usipati v velikih, čedalje gostejših kosmih. Iz teme je segla v starčovo srce svarična tesnoba. Povečerjal je in legel. Ko je šel ponoči na stran, je komaj odrinil vrata. Spal je nemirno. Naslednji dan ni prenehal ostri. Odmelal je toliko snega, da je lahko odprl. Proti poldnevu je zapihal veter in sneženje je prenehalo. Vzhodnik je odgrnil težko meglo. Starec se je oddahnil. Hvala ležno se je ozrl k vrhu Krna, ki ga je vselej pozdravljala ob vzhodu in zahodu sonca.

Iz meglenih plah nad vasjo je kot fantastičen privid rasla bela, navpična strmina krnskega nosu. Brez senc, gladka in preteča je snežna gmoja visela med nebom in zemljo. Grozila je, da se bo vsak čas sesula in pokopala vse, kar je živega na pobočju. Samo nekaj trenutkov je starec opazoval nevarnost, potem so novi oblaki zagrnili svod in spet je začelo snežiti. Če bi bil mlad, bi si navezal krplje in se odpravil v boj s snegom. Morda bi se preril do vasi, tako pa je moral počakati. Postalo mu je žal, da ni poslušal Bliska in odšel za nekaj časa v dolino.

Čez noč mu je zamedlo več kot polovico vhoda. Zdaj ni mogel nikamor. Zakuril je ogenj in razmišljal, kaj naj stori. V njem je rasla tesnoba, kakršne ni občutil nihi takrat, ko je stal pred puškami. Potem je zaslišal v ostenju votel, strahovit pok in hrumenje, kot bi se podiral

FRANCE NOVSÁK

Gozdne poti

Gozd mi je bil v otroških letih najljubše pribežališče od pomladi do jeseni.

Pomladi sem zavzel strmel v novo zelenje, ki je ovenčalo bukve. Poleti je bil tu raj borovnic in rdečih jagod, jeseni smo hoteli nabirati suhljad in smrekove storže, zakaj drv je bilo pri nas vedno premalo in mnogokrat jih nismo mogli kupiti. Nabirali smo gobe, lisičke in jurčke, ker drugih nismo poznali, in domov smo se vračali pozno popoldne, prijetno utrujeni, z gozdnimi cvetlicami v rokah. Skrbeli smo, da so bile cvetlice že v kozarcih, kadar je prišla mama iz tovarne, nikdar nisem pozabil pripraviti dovolj suhih drv, da je mama lahko z eno samo vžgalico podnetila ogenj, ki je veselo, kar poredno zaprasketal, kot da bi vedel, da so večeri ob materi najlepše ure našega otroštva.

Nekoč smo sklenili, da bomo šli sami po borovnice.

Kje bi jih laže dobili kot v dobrovških hribih? Sami dotlej nismo hodili tja, bili smo še premajhni; največja je bila sestra, ki je že hodila v šolo, v sredini sem bil jaz in stopničko za menoj še brat s štirimi leti. Kadar ni bilo mame doma, smo bili pravi potepuhi. Pozabljali smo na dolžnosti in ukaze, potepali smo se, bredli po prahu, blatu in lužah, klatili sadje, razcapani in umazani kot cigani smo se hodili umivati in kopati v Mali graben prav pod „dolгим mostom“, kjer so vozniki napajali konje. Kričali smo, se pričakali in stegli.

V ranem jutru se je sestra prav sredi „dolgega mosta“ pripetila nezgoda. Ker ljo je zelo zanimala voda pod mostom, ni gledala predse, spotaknila se je, padla in zelena steklenica, polna mleka, je v drobcih ležala na tleh. Naša edina hrana za tisti dan se je razlezla v prahu. Ženska zvitost ji je vdihnila misel na borovnice, ki jih je bilo tedaj vse polno, a da bi ušla karanju, je velikodušno sklenila, da vzamemo s seboj vrečo za storže. Vse skupaj smo dali na ročni voziček in se odpravili.

Bilo je še zgodaj in že vroče. Hiteli smo, kar se je dalo in preden je zvonilo poldan, smo bili že globoko v gozdu, vsi črni okrog ust in sihi borovnic. S seboj smo vzeli košaro in kanglico. V kanglico naj bi nabiral borovnice jaz sam in sicer najlepše, debele in sladke, s sivkasto motnim sijajem na jagodah; te naj bi bile za mamo. Borovnice so bile nenavadno sladke in v razkošju tistega

sončnega dne v gozdu so bile več kot samo prijetni in okusni gozdni plodovi.

Del naše mladosti.

Sedaj je prišla na vrsto vreča. Ne da bi pazili, kje hodimo, smo se kosali, kdo bo našel čim večje in lepše storže. Celo sredi poletja nam je bil prijeten spomin na cvrčanje teh storžev v ognju, in skrbeli smo vneto za čim večjo zalogo. Zraven smo nabirali hosto, to se pravi, dražje, in pri tem vedno globlje zašli v gozdu. Vsi smo bili ta-

Otroška očala

Mali Saša je videl, da si njegov oče vselej natakne očala, preden začne brati. Tudi sedajle si je nadel na nos očala in jel brati knjigo. Mali Saša je stopil k očetu in ga vprašal:

„Tudi meni kupi takšna očala, tudi jaz bi hotel brati.“

Oče mu je odgovoril:

„Dobro. Kupil ti bom otroška očala.“

Šel je v trgovino in mu kupil — abecednik.

Sindikata poljskih vrabcev je poslal Sindikatu mestnih vrabcev prijazno pismo, s katerim nas je povabil na nedeljsko zakusko v naravi.

Ljubeznivo vabilo smo mestni vrabci sprejeli z velikim veseljem, saj nas v mestu nenehno obdajajo avtomobilski trušči, ulični prah in tovarniški dim. Poleg tega smo vedeli, da je proso že zrelo. Ta žitarica pa je za vrabce to, kar je za otroke kipnik ali sladka smetana. Zato smo s predmestnega zbirališča v zgodnjih nedeljskih popoldanskih urah v več velikih jatah odleteli na deželo.

Poljski vrabci so nas sprejeli s silnim navdušenjem. Najprej je domači pevski zbor „Zlati kljun“ na vse grlo začel po vsem svetu znano vrabčjo himno:

Sonce sijaj. Hopa! Hopa!
Civ! Civ! Civ! Hopsasa!
Vrabček skače Polne njive
sredi njiv. so prosa!

Nato je slavnostni govornik v nabrekli slogu opisal nastanek

in dosedanja razvoj našega medsebojnega prijateljstva. Ob zaključku govora nas je pozval, naj mu sledimo, ter nam zaželel obilo prijetne zabave.

Odgovorilo mu je oglušujoče čivkanje. S tem se je začel vese-

valcev. Med njimi sem bil seveda tudi jaz. Povedali so nam, da bo zmagovalec tisti, ki bo v določenem času iz tatranove obleke nacefral največ krpic.

Žreb mi je določil zadnjo številko. To mi je zelo koristilo.

Konec dober, vse dobro

(Zapiski veselega vrabčka)

lični del nedeljskega sporeda. Pomešani med seboj smo se gostje in domačini raztepli po velikih njivah, polnih najboljšega prosa. Začeli smo ga zobati s takšno slastjo, kot bi že teden dni ne našli ničesar za v kljun. Kmalu sem začutil, da imam trebuh kot boben.

Proti koncu gostije je bila žaljiva tekma za naslov letošnjega prvaka v cefranju poljskega strasila. Prijavilo se je enajst tekmo-

Ker sem nastopil zadnji, sem se lahko temeljito seznanil z odlikami in pomanjkljivostmi tekmovalcev predhodnikov in si na ta način nabral dragocene izkušnje.

Ko je prišla vrsta name, sem že bil temeljito pripravljen. Ravnal sem po točno izdelanem načrtu. Najprej sem strokovnjaško ugotovil, kje tečejo v tatranovem rokavu skriti šivi, potem pa sem ga z enim samim močnim zamahom kljuna v hipu popolnoma

kasto hišo pri dolgem mostu na Tržaški cesti, kjer smo slanovali. V podstrešni sobi je gorila petrolejka. Mati nas je čakala.

Tiho smo zapeljali voziček na dvorišče in še tiše stopali po stopnicah. Vrata so bila odklenjena. Skozi kuhinjo, kjer v štedilniku ni bilo ognja, nas je kar vrglo v sobo. Tam je mati sedela za mizo in tiho jokala v odprte dlani.

Bila je bleda, vsa neznatna in majhna. Takšno sem videl samo še enkrat, ko je ležala v krsti.

Naš prihod je učinkoval nanjo kot električna iskra. Planila je s stola in kot brez uma začela poljubljati vse tri. To je storila tako divje, da je meni padla po tleh kanglica z izbranimi borovnicami in so se jagode raztrkale po vsej sobi. Ko nas je nehala poljubljati, se je sesedla vnovič na stol in vnovič zaihtela, tokrat glasno, s čudno zmestjo radosti in bolečine, nato vse bolj topo in pojemaajoče.

Ko se je nekoliko pomirila, nas je vse, ki smo še vedno nepremični stali pred njo, premerila z vlažnimi, rdečimi očmi, se zbrala in z muko iztisnila iz sebe:

„Nikdar več ne boste šli v gozd!“

Res nisem šel nikdar več sam v borovničevje; od tod morda trpka oločnost, kadar se spominam na gozdne poti, na dražje in storže, na borovnice in na visoko šumečo praproto.

razparal. Rrrrrrsk! Tako sem brez večjih težav ter zamude prišel do mehkejših podlage in se s tako hitro lotil cefranja, da so krpice blaga kar frčale.

Spremljalo me je spodbujajoče čivkanje številnih navijačev. Zaradi njihovega rastočega razburjanja sem začel upati, da se bom dobro odrezal. Kako sem se šele začudil, ko so mi po končanem tekmovanju povedali, da sem daleč najboljši. Tekmovalna komisija je našela nič manj kot devetindevetdeset krpic! Zložene na kup so bile vsaj trikrat višje kot jaz, kadar stopim na prste. Dosedanji rekord je bil komaj petinsemdeset krpic. Torej kar štiriindvajset krpic več. Bravo!

Temu primerna je bila tudi nagrada. Pomislite: pol meseca brezplačnega bivanja na sončni deželi! Za bivanje so mi dodelili zavetrni kotiček v najvišjem nadstropju velikega kozolca. Od tu je prekrasen razgled na valujočo žitna polja, srebrni potok, gozdove in celo na zasnežene gore v daljavi.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

svet. Dovolj let je prebil v gorah, da je vedel, kaj to pomeni. Kri mu je ledenela. Obsedel je ves otrepel in čakal... glasba smrti se je zavrtela v njegova ušesa in mu razkrojila duha. Slišal je, kako se okoli njegove kaverne lomi drevje in trese zemlja. Težka gmeta je zdrsnila dol in z gromkim udarcem dodobra zadela vhod...

Še nekaj časa potem, ko se je hrumenje umirilo, je stal široko razkoračen in gologlav v poltemi ter strmel v vrata. Stiskal je pesti, kot bi se pripravljali na boj. Zdaj je v pasti, zasut... Nekoč ga je zasulo v rovu in vedel je, kaj to pomeni. Takrat so pričakovali pomoč od zgoraj in laže so čakali...

V pljučih je začutil zadušljiv dim. Vedel je, da mora naglo ukrepati...

Zgrabil je sekuro in vrgel vrata s tečajev. Poiskal je lopato v kotu. Spomnil se je, da mora zadušiti ogenj, ker mu jemlje prepotrebni zrak. Nastrgal je snega in ga vrgel na žerjavico. Izpod pograda se je izmotal pes. Žalostno je zatulil, se vzel nanj in mu lizal roke, kot bi vedel, da ju le one lahko rešijo. Mimogrede je pobožal psa in gledal, kako je v snegu cvrčala žerjavica in ju je zagnil bel dim...

„Saj sem izgubil pamet. Ugasnil sem ogenj, ne da bi bil prižgal svečo...“

Mrzlično je brskal po žepih in po polici, toda vžgalic ni bilo.

Sele čez čas jih je zatipal in prižgal petrolejko. Svet luči mu je pregnal tesnobo. Zgrabil je za lopato in se lotil plaz. Sneg je bil grudast in stlačen. Metal ga je v kaverno. Delo mu je vračalo moč in voljo do življenja. Luknja je rasla počasi, vendar je kmalu stopil v sneg.

Zraka mu je naglo zmanjkovalo. Z lopato je potolkel po sneženi steni in pazno poslušal. Udarci so peli votlo in težko. Debela je nekaj metrov, je pomislil. Bolje je, da

misli, da je debelejša kot tanjša, ker jo bo laže premagal.

Kopal je kot svoj čas v rovu, kadar mu je šlo za to, da bi veliko zaslužil. Po vsem telesu ga je oblival pot. Na smrt ni mislil. Vedel je, da mora kopati, ker mu ne preostane nič drugega. Čas je tekkel, zrak je pohačal. Bil je že tako globoko, da je moral delati s sklonjenim hrbtom. Splazil se je iz luknje in odstranil sneg, ki ga je oviral.

Potem se ga je pričela lotevati utrujenost. V roke so ga prijemali krči in v glavi ga je bolelo. Podvomil je, da bo zdržal, ker se je bil preveč zagnal. Moral se je odpohiti. Legel je na klop. Hlastno je sodel v zatohli, izrabljeni zrak in se tresel po vsem telesu. V izsušenih ustih je začutil grenkobo. Spomnil se je na kavo. Popil jo je in se vrnil v rov. Še nekaj časa je kopal — tedaj pa mu je zaprlo pot izruvano dnevno. In ko je nekajkrat ihtavo sunil z lopato, se mu je odlomil ročaj. Brez ročaja je šlo počasi. Zraka je bilo čedalje manj in polščala sta se ga slabost in omedlevica. Kot rudar je dobro poznal ta občutek in vedel je, da je nevarnost v njem samem. Zato je še vztrajneje ril v temo snežene stene. Rov je moral zožiti, ker je v kaverni zmanjkalo prostora za sneg. Zrak se je zredčil...

Izgubil je smisel za čas. Zdelo se mu je, da koplje že celo večnost. Nikoli ni imel ure. Podnevi se je ravnal po soncu, ponoči po zvezdah. Sedaj pa je strahoma spraševal, kaj je zunaj. Vanj se je vtihotapila grozljiva misel na smrt. Ni bil voljan umreti, čeprav si je dopovedoval, da je dosti živel. Vedel je, da ne bo mogel več dolgo zdržati. Za hip je pomislil, da bi se vrnil v kaverno, legel na pograd in počival. Toda to bi pomenilo zaspati za večno...

Hotel je živeti. Zato ni počival. Noge ga niso držale. Padel je na kolena in grebel. Zavedel se je, da mu je čas

odmerjen in da je kopal spočetka preveliko luknjo. Zato je rov spet zožil in ril vanj kakor krl.

Vedel je, da je prevrtil že šest metrov debelo steno in da udarci z lopato zvenijo bolj tenko — slutil je bližajoči se zrak. Napel je poslednje moči. Kar na slepo je suval z lopato. V rovu je bila popolna noč. Sneg, ki ga je bil odkopal, ga je močno oviral. Prostora je bilo premalo, s členki rok je udarjal po robih ostrih grud. Roke so mu krvavele. Oči je imel solzne od dima. Toda ni čutil bolečin.

Omotica se je vračala, telo je slabelo, duh pa vztrajal. Prebiti sel! Še je upal, da bo videl cvetoča pobočja pod stenami in iskal granate. Spomnil se je na Primoža, na Vojka in kmete v vasi. Ne more jih čakati. Preden se bado skozi plazove prebili do njega, če se lje sploh mogoče prebiti, se bo zadušil...

Njegova lopata je kršila čedalje manjše grude in čedalje bolj počasi. Usta je imel široko odprta in hropeče je lovil s smrtno nasičeni zrak.

Potem se mu je zavest začela razblinjati. Začel je blesti. Lopata mu je padla iz rok, zato je grebel z rokami, golimi in krvavimi. Njegovo sloko, koščeno telo je še nekaj časa trzalo in roke so greble po snegu, zdaj že brezsmiselno, dokler niso zastale...

Plamenček v kaverni je ugasnil. Pes je zajokal z visokim, tenkim glasom in se zavlekel k starcu v rov. Lizal mu je krvave roke in poraščeni obraz, lizal je in civilil...

Ko se je neurje poglobilo, so prišli ljudje: Primož in Vojko z vojaki in kmetje. Skrbelo jih je, kaj je s starcem in psom. Slišali so hrumenje plazov in slutili so, da ga je zasulo. Niso še dosti odkidali, ko se jim je vdrlo.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Nasmeh

WILLIAM SAROYAN

„Postavi se na vogal z dvema velikima oranžama. Ko pripelje kakšen avtomobil, se nasmej in dvigni oranži proti njemu. Ena oranža pet centov, tri deset, ducat pa 25 centov. Smej se, saj se lahko smeješ, mar ne, Luke? To je v tebi, da se lahko včasih smeješ, mar ne?“ je govoril stric Jack. Luke se je poskušal nasmejati, toda njegov stric je napravil tako strašen izraz, da je takoj občutil „nepravi“ nasmeh. Želel se je nasmejati glasno, tako kot se znaajo nekateri ljudje. Toda ti ljudje niso bili prestrašeni in zbegani kot on.

„Se nikoli v življenju nisem videl tako resnega fanta,“ je de-

ko včasih nasmehneš, mar ne?“ je rekel stric Jack. „On že ne,“ reče Jackova žena. „Če bi ti ne bil strahopetec, bi oranže prodajal sam. Najbolje bi bilo, da odideš tja, kjer je tvoj brat. Mrtev, v zemlji.“

Vzrok, da se je tako težko smejal, je bil prav v tem: način, kako je ta ženska ravnala z njegovim stricem Jackom. Kako je mogla pričakovati, da bi se smejal, ko je pa vedno govorila, da so ničvredni, da je vsa družina ničvredna.

Jack je bil mlajši brat njegovega očeta in mu je bil podoben. Vedno je govorila, da je boljše, ker je njegov oče mrtev, saj ni znal prodajati blaga. Jacku je pogosto dejala: „To je Amerika. Moraš se znajti, moraš spoznati ljudi in se truditi, da jim ugajaš.“ Jack je odgovorjal:

„Truditi se, da jim ugajam? Kaj naj storim, da bi jim ugajal?“ Ona se je pa vedno razjezila: „Ti bedak! Če bi ne imela tega otroka v trebuhu, bi šla delat za pod zob. Naj jaz stojim na ulici in prodajam oranže? Bolje bi bilo, če bi bil mrtev!“ je rekel Jack.

Nihče na svetu ni bil otožnejši od Lukeja. Obvladoval se je, da ne bi zajokal. Razen tega je bila Jackova žena jezna kot še nikoli prej. Ni jokala otožno, temveč besno, spominjajoč pri tem Jacku na vse, kar je doživela z njim, in na dele v njenem trebuhu, ki bo kmalu prišlo na svet. „Zakaj? Kaj bo dobrega na svetu od enega bedaka več,“ je rekla.

Na tleh je bil zaboj z oranžami. Vzela je dve in jokaje kričala: „Ni ognja v peči, mrzlo je, vsi zmrzujejo. Hiša bi morala biti polna vonja po mesu. Tako, jej! Jej svoje oranže! Jej jih do smrti!“ je kričala in jokala, jokala.

Jack je bil preveč otožen, da bi lahko spregovoril. Videti je bil je-

zen. In njemu, Lukeju, so govorili, naj se smeje. Jackova žena je kar naprej hodila iz sobe v sobo. Jaka-la je in govorila o otroku, ki ga ima v svojem trebuhu.

Ko je nehala jokati, je rekla: „Pelji ga zdaj do vogala, mogoče bo dobil kaj denarja.“ Ker Jack ni dvignil niti glave, je zakričala:

„Pelji ga do vogala! Zahtevaj od njega, naj se smeje. Moramo jesti!“

„Kaj je dobrega v tem, da živiš, ko je vse tako slabo, ko nihče ne ve, kaj bi delal? Kaj je dobrega v tem, da hodiš v šolo in se učiš aritmetiko, bereš pesmi in barvaš jajca? Kaj je dobrega v tem, da sedi v hladni sobi do odhoda v posteljo? V tem, da poslušas Jacka in njegovo ženo, kako se prepirata? Da greš spat, jočeš, se zbudiš, gledaš žalostno nebo, čutiš mraz, drhtiš in ješ za kosilo oranže namesto kruha?“

Jack je poskočil in pričel kričati na ženo. Rekel je, da bo ubil njo in sebe. Takrat je pričela še bolj jokati, razpela je svojo obleko, tako da je bila gola do pasu. „Prav, boljše da smo vsi mrtvi, ubili.“ Toda Jack jo je objel in odšel z njo v drugo sobo. Slišati je bilo, kako joče in mu govori, da je otrok, velik velik otrok...

Stal je v kotu. Vse to se je zgodilo tako hitro, da niti ni občutil utrujenosti, bil pa je zelo utrujen in lačen... „Kaj je dobrega v tem, da živiš, če si sam na svetu, brez matere, brez očeta, brez vsakogar, ki bi te ljubil?“

Jack je kmalu prišel iz sobe in se poskušal nasmejati.

„Vsa umetnost, Luke, je v tem, da držiš dve veliki oranži v rokah, mahaš z njima, ko pripeljejo avtomobili in se smeješ. V eni uri boš prodal zabojček oranž, Luke,“ je govoril Jack.

„Smej se bom,“ je rekel. „Tako je,“ je potrdil stric.

Jack je vzel zabojček z oranžami s tal in odšel proti zunanjim vratom. Na ulici je bilo zelo žalostno. Jack je nesel zabojček z oranžami, Luke pa je korakal ob njem in poslušal, kako mu govori, naj se smeje. Na drevesih ni bilo listja, ulica je bila žalostna in vse je bilo tako smešno. Oranžni vonj je bil svež in prijeten. Oranže so bile videti tako lepe, da je bilo prav to smešno. Bile so lepe, čeprav sta bila oba žalostna.

Prišla sta do vogala. Jack je postavil zabojček na pločnik.

„Bolje je, da je deček sam,“ je menil. „Jaz grem domov.“

„Ne bojiš se, mar ne, Luke? Pred mrakom se bom vrnil. Se dve uri je do večera. Samo vesel bodi in smej se ljudem!“ — „Smej se bom,“ je rekel.

Anekdote

Med slavne enciklopediste je sodil tudi d'Alembert, prosvetljenec, matematik in filozof.

Ko so igrali Gluckovo opero „Alceste“, je bil z nekim komornikom v loži pariške opere. Komornik, ki si je domišljjal, da je velik poznavalec glasbe in petja, je nenehno grajal glavno pevko Levasseurjevo.

„Moj bog, kako napačno poje; kar ušesa mi trga,“ je ponavljal, dokler mu ni d'Alembert rekel:

„Imenitno! Če boste namreč dobili druga ušesa, boste z njenim petjem prav zadovoljni.“

Slavnega skladatelja Verdija je na njegovem posestvu obiskal pisec libretov Ghislanzoni. Pod oknom sobe, v kateri sta prijatelja govorila, je bil velik kup smeti in gnoja. Ghislanzoni se je temu začudil in dejal:

„Le kako moreš trpeti tak smrad pod oknom?“

„Vidim, da nisi gospodar,“ se je posmehal Verdi. „Ta kup smeti je vreden najmanj pet tisoč lir.“

„Tako? Torej ravno tri tisoč lir več, kot si ti meni plačal za besedilo Aide?“

Verdi je brž spremenil snov pogovora.

Jožef II. je obsodil štiri vojake na smrt. Pozneje je to preklekal in zapovedal, naj ustrelje samo enega izmed njih. Vojaki bi morali med seboj kockati, ustreljen pa bi bil tisti, ki bi vrgel najmanjše število. Trije so vrgli kocke, četrti pa ni hotel vzeti kocke v roke.

Ko je cesar to izvedel, je nepokorneža poklical k sebi in vprašal, zakaj noče kockati.

„Velikanstvo,“ je ta odgovoril, „če sem se že enkrat pregrešil, se nočem še drugič! Kockanje je prepovedano v deželah vašega velikanstva.“

Cesarju je bil odgovor tako všeč, da je vse obsojence pomilostil.

Ob neki priložnosti je Napoleon pokaral vojaka, ki je imel čevlje osnažene samo spredaj.

„Sire,“ je odgovoril vojak, „sovražniku nisem še nikdar pokazal pet in mu jih tudi ne bom. Čemu bi si potlej snažil čevlje še zadaj?“

Zaradi tega odgovora je Napoleon povišal vojaka v čin korporala.

Domisljavec je hotel francoskega dramatika Beaumarchaisa v družbi ponižati. Vpričo zbranih odličnikov mu je pokazal svojo dragoceno uro in ga vprašal:

„Dragi moj, pogledajte no, kaj manjka tej uri. Ne gre natančno. Vi pa ste sin urarja in boste gotovo našli napako.“

Beaumarchais je vzel uro, toda kot po nerodnosti jo je spustil na tla, da se je razbila. Nato je ljubeznivo pripomnil:

„Oprostite, toda moj oče mi je že od nekdaj pravil, da sem za urarja vse preveč neroden.“

Jack je stopal hitro po ulici. Skoraj tekkel je. Luke je izbral dve največji oranži. Držal ju je v desni roki, levo roko pa je dvignil nad glavo. „Kaj je dobrega v tem, da držiš dve veliki oranži v roki, da dvigneš roko nad glavo, in da se smeješ ljudem, ki se vozijo z avtomobili?“

Zdelo se mu je, da je preteklo mnogo časa, preden je opazil prvi avtomobil. Videl je tudi človeka, ki je sedel za volanom. Na zadnjem sedcu je bila gospa z dvema otrokoma. Ko so bili že čisto blizu njega, se je močno nasmejal in pomahnil z oranžami. Ker se mu je

zdelo, da se ne bodo ustavili, je šel bliže k cesti. Videl je njihove obraze in se malo nasmešnil. Bolj se ni mogel, ker so se mu utrudila lica. Niso se ustavili.

„Kaj je dobrega v tem, da stojiš na vogalu in poskušaš prodati oranže bogatim ljudem, ki te samo prezirno gledajo?“ Bogati jedo in se smejejo, reveži ne jedo, vedno se prepirajo in hočejo drug drugega ubiti.

Pripeljal je še en avtomobil. Luke je dvignil roko in se nasmešnil. Avtomobil je odbrzel, človek za volanom pa ga ni niti pogledal. „Ti lahko jedo oranže. Lahko jih jedo po kruhu in mesu.“ Spet se je približal avtomobil. Nasmešnil se je in dvignil roko. Ljudje so ga samo pogledali in to je bilo vse. Ko bi se bili vsaj nasmejali, bi ne bilo tako težko, zdaj je pa bilo strašno.

Pripeljalo je še mnogo avtomobilov. Luke je sedel in se prenehal smejati. Niso hoteli oranž in ni jim ugajalo, da se smeje.

Pričelo se je mračiti, zaradi nje-ga pa je lahko prišel tudi konec sveta. Zdelo se mu je, da se je rodil samo zaradi tega, da stoji na vogalu, se smeje in ponuja oranže do konca sveta. Vse je črno in prazno. Stoji in se smeje tako dolgo, da ga ne zabolijo lica. Jezi se na ljudi, ker mu nasmeha niti ne vrnejo. Zaradi njega lahko propade ves svet, Jack lahko umre, njegova žena lahko umre, izginejo lahko vse ulice in vse hiše in vsi ljudje, nikjer ni treba nikogar, niti enega človeka, niti ene prazne ulice, niti enega temnega okna, niti enih zaprtih vrat — ker niso hoteli kupiti oranž in se niso hoteli nasmešniti.

DOMISLICE

- Ko bi pisali tako, kot pogosto govorimo, bi zardel celo papir.
- Ženske si često domišljajo, da so iniciativne, kadar delajo obratno od tega, kar zahteva od njih mož.
- Najboljši starši: oče, za katerega trdnostjo se skriva dobrota, in mati, za katere dobroto se skriva trdnost.
- Navdušenje lahko primerjamo z ostrigami, ki so užitne le tako dolgo, dokler so sveže.
- Kozmetika je plomba za zob časa.
- Žensko telo je velikokrat kot privlačna skrivnost: privlačno preneha biti takrat, ko ni več skrivnost.
- Če si sraka, že ni nujno da kradeš.
- Poroka je loterija, kjer možje stavijo svojo svobodo in žene svojo srečo.
- Pri ljubezni odpove pravilo, da kvantiteta ustvarja kvaliteto.
- Za srečen zakon je potrebno, da je žena slepa, mož pa nekoliko gluha.
- Anarhist je diktator, ki ne ve, kaj storiti.
- Sreča leži na cesti, zato jo toliko pohodijo.
- Ljubezen ima svojo voljo, ki ni z našo v nobeni zvezi, in vdano se ji moramo pokoriti.

jal stric. Spregovoril je samo zaradi tega, da bi lahko videl dečkove oči in da bi se lahko z njim pogovarjal. „Luke, ne bodo kupovali oranž, če se ne nasmeheš. Ljudje želijo videti dečka, ki prodaja oranže z nasmehom,“ mu je dejal stric.

Poslušal je njegovo govorjenje in ga razumel, toda čutil je, da je tudi Jack zbegan. „Luke, ti se lah-

Na križišču ulice Żurawske in Krucze je pan Pataszonski zavil na desno in se skoraj zaletel v mlado žensko, ki se je počasi sprehajala v družbi starejšega moškega.

Pan Pataszonski je sunkovito obstal. „Raje glej, kam ležeš, lutka hudičeva!“ je zakričal. Tudi mlada ženska se je ustavila.

„Kaj? Kaj je?“ se je čudil njen spremljevalec. „Kaj se je zgodilo?“

„Slepa gos!“ je rjovel pan Pataszonski. „Kaj me ne vidiš, kaj? Saj vendar vidiš, pa bedasto rine! Kultura! Gos nepismena!“

„Kako pa govorite z žensko!“ se je razburil starejši. „Saj ste pijani!“

„Ti sam si pijan, gobec oslovski!“ je zakričal pan Pataszonski. „Pijana razvalina! Sram te bodi, da se vlačiš z mladimi!“

Nekaj mimoidočih se je ustavilo poleg njih.

„Tale pijanec žali žensko!“ je rekel starejši.

Pan Pataszonski je zamahnil nanj z roko, skrčeno v komolcu.

Na križišču

„Izgini,“ je kričal. „Poberi se, opica izcejena!“ Mimoidoči so previdno odstopili. Mlada ženska je stopila pred starejšega možaka.

„Odpelji se zlepa,“ je spet zakričal pan Pataszonski. „Tako je poberi! Sicer bom zlezal ven in ti jo prisolil po rilcu!“

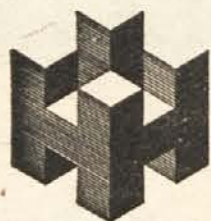
Pan Pataszonski je znova zamahnil z roko.

„Odkod boste zlezli?“ je starejši začudeno vprašal izza hrbta svoje zaščitnice.

„Takole bom zlezal in ti jo primazal!“ je nadaljeval pan Pataszonski in nenadoma umolknil. Izgledal je nadvse bedasto. „Oprostite,“ je zajecjal. „Za vse svetnike, oprostite.“ Z dlanjo si je otrl čelo. „Zelo mi je žal, da se je takole zgodilo. Zdelo se mi je, se pravi, čisto prepričan sem bil, da sedim za volanom svojega avtomobila... Zamislil sem se in čisto pozabil, da grem peš... Lepo prosim, oprostite mi...“

„Saj vas razumem,“ je prijateljsko rekla mlada ženska. „Kadar sama vozim, tudi natančno tako govorim.“ Vljudno so se poslovili in se razšli.

ANATOL POTEMKOWSKI (POLJSKA)

24. Avstrijski lesni sejem - Celovski sejem

od 9. do 17. avgusta 1975

1600 razstavljalcev iz 30 držav. Sejem, ki je zanimiv tudi za Vas.

od 7. avgusta 1975 od 18. ure naprej
VELIKO ZABAVIŠČE

ŠPORTNI VESTNIK

SAK s Krautom in Lipušem

V ponedeljek se je končal rok za prijave in odjave nogometašev na Koroški nogometni zvezi. Do zadnje minute, se pravi do tik pred polnočjo, so se funkcionarji pogajali s funkcionarji in z igralci o morebitnem prestopu. Klubi, ki so bili finančno bolj krepki, so si lahko vsako željo izpolnili, drugi z denarjem manj blagoslovljeni, pa so stopili pot domov brez opravka.

Slovenski atletski klub v tem obdobju seveda ni miroval. Odgovorni so skušali postaviti na noge čim močnejše moštvo, da bi naposled le uspel enajsterični napredek, vstop v 1. koroški razred. Prvi bližji korak temu zastavljenemu cilju pomeni pridobitev Benota Krauta, ki si je izkušnje nabral kot vratar že v avstrijski zvezni nogometni ligi. Z okrepitevijo pa ni bilo rešeno le vprašanje vratarja, ampak tudi trenerja. Kraut bo od slej naprej vodil kot kvalificiran amaterski trener trening SAK.

S tem da je lani vodstvo SAK napolnilo enajsterico z nogometaši iz sosednje Slovenije, ni bil rešen problem pomanjkanja kvalitetnih igralcev. Kljub velikih izdatkov za le-te, je izostal uspeh. SAK se je moral od njih ločiti, nastalo rezo pa je moral napolniti z novimi igralci. Kljub težavam je odgovornim uspelo pridobiti od SV Klopinsko jezero napadalca Florjana Lipuša, ki je pred dvema letoma igral v vrsti SAK kot izposojeni igralec. Prestal je čakalno dobo, tako da ga je SAK pridobil za nizko ceno. V pogajanjih za prestop Prusnika od Kotmare vasi se funkcionarji obeh klubov niso mogli zediniti. Novemu trenerju Benotu Krautu bo potemtakem na razpolago sledeči kader igralcev: Bartolomej Lampichler, Janko Woschitz, Janez Hribar, Janez Pandel, Marjan Pandel (se je odjavil, vendar je pričakovati, da bo zopet igral za SAK), Mirko Oraž, Janez Millionig, Marjan Wakounik, Jože Blajs, Hanzi Wieser, Vinko Wieser, Folto Waldhauser, Jože Fera, Janez Tratar, Simon Ogris, Mirko Singer in Florjan Lipuš.

K Selanom so odšli Florjan Jug, Fortunat Olip in Peter Olip.

Kakor vsa leta prej, bo SAK imel v pripravljalni dobi za prvenstvo treninški kamp. Enotedenski trening v Tinja v času od 28. 7. do 2. 8. 1975 bo obvezen za vse igralce. Kamp v Kranju se ni uresničil.

SAK tudi z mladino

Slovenski atletski klub bo letos vnovič pričel delovati z mladinskimi nogometom. Sekcijski vodja Miha Zablatnik in Joško Wrolich bosta imela na razpolago mladince, ki prihajajo iz vse Koroške. Ogródje moštva tvorijo dijaki gimnazije za Slovence v Celovcu, velik del mladincev pa izhaja iz Globasnice, kjer je slovensko prebivalstvo sprto s tamkajšnjim klubom. Ob zaključku prijav so nam znana le nekatera imena igralcev: Kristian Zeichen, Marjan Velik, Justin Polanšek, Marjan Čertov, Marko Kupper, Samo Kupper, Ožina, Tischler, Mirko Wieser, Flori Wieser, Gregorič in Smrečnik.

Selani bodo otvorili nogometno igrišče

Športno društvo in Selah bo v nedeljo otvorilo dolgo zaželeno nogometno igrišče. V ta namen bodo Selani pripravili nogometni turnir, katerega se bodo udeležila moštva Škofja Loka, ATUS in DSG iz Borovlj in domača enajsterica. Ob 10.30 uri si bosta stali enajsterici iz Sel in ATUS-a iz Borovlj nasproti, nato pa bosta sledili tekmi DSG Borovlje - Škofja Loka in ATUS - DSG Borovlje. Slavnostna otvoritev bo sledila ob 16.30 uri, nakar bo uradna otvoritvena nogometna tekma med enajstericami pobratenih občin Škofja Loka in Sele. Otvoritvenemu delu bo prisostvovala tudi delegacija občinskega odbora iz Škofje Loke. Po nogometnem turnirju bo veselica pri Terku v Selah.

Tudi Selani so bili v odjavni in prijavi dobi zelo agilni. Okrepili so se s štirimi igralci: od ATUSA iz Borovlj so prišli Cvetko Starovasknik, trener in igralec Heinz Veratschnig in Walter Weiß, od SAK pa je prišel Peter Olip. Florjana Juga in Fortunata Olipa, ki jih je SAK posodil le za eno prvenstveno obdobje, so letos dokončno pridobili. Selani imajo za prvenstveno obdobje 1975-76 potemtakem sledeči kader: Jazbinšek, Hanzi Olip, Berti Wassner, Erich Travnik, Oto Travnik, Tomi Pristovnik, Florjan Jug, Fridi Mak, Stanko Olip, Tomi Olip, Nanta Olip, Peter Olip, Walter Weiß, Franc Dovjak, Nanti Dovjak, Flori Dovjak, Cvetko Starovasknik in Heinz Veratschnig.

RADIO CELOVEC

SOBOTA, 26. 7.: 6.00 Jutranja telovadba - 8.05 Družinski obzornik - 9.30 Avstrijska ljudska glasba - 10.30 Lepa domovina - 11.05 Zeleni magazin - 13.30 Lepi glasovi, priljubljene melodije - 14.00 Voščila - 16.00 Ponudbe, napotki in mnogo glasbe - 17.10 Pestro sobotno popoldne - 18.00 Deželni razgledi - 18.15 Ljudske viže - 20.00 Poročila - 20.05 Vaša številka, prosim! - 22.10 Šport - 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 27. 7.: 6.10 Igra na orgle - 8.15 Srečanje z mladostnimi leti - 10.30 Radijska pripovedka - 11.00 Dopoldanski koncert - 13.00 Deželni razgledi - 13.15 Iz Mesnega gledališča - 14.00 Iz domovine - 14.30 Voščila - 17.05 Veselite se življenja - 18.00 Deželni razgledi - 18.30 Zborovska glasba - 19.00 Nedeljski šport - 19.30 Mali večerni koncert - 20.05 „Srebrni čevlji, zlati glasovi“ - 21.30 „Tujci med poljo“ - 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 28. 7.: 6.00 Jutranja telovadba - 8.05 Oddaja za starejše ljudi - 9.15 Prirodnoznanstvo za vse - 9.30 „Z nizeve do Tur“ - 10.00 Zadovoljni z glasbo - 11.05 Iz dežele, za deželo - 14.30 Z zve-nečo glasbo - 15.00 Še vedno priljubljeno - 16.00 „Maola in kralj delfinov“ - 16.45 Pogovarjamo se o mladinskih knjigah - 17.10 Kaj radi slišimo - 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva - 18.00 Deželni razgledi - 19.07 Melodija za vsaki letnik - 19.45 Mali zabavni orkester studia Salzburg - 20.00 „Lilije v marcu“ - 21.05 Evergreeni humorja - 21.30 Udarec na udarec - 22.10 Šport.

TOREK, 29. 7.: 6.00 Jutranja telovadba - 6.55 Dobra jutro na Koroškem - 9.30 Dežela ob Dravi - 10.00 Zadovoljni z glasbo - 11.05 Iz dežele, za deželo - 14.30 Na obisku pri Koroških zborih - 15.00 Še vedno priljubljeno - 16.00 Za potrošnike - 17.10 V dunajski kavarni - 17.56 Oddaja kmetijske zbornice - 18.00 Deželni razgledi - 19.30 Za prijatelja planin - 19.45

SREDA, 30. 7.: 6.00 Jutranja telovadba - 6.55 Dobra jutro na Koroškem - 9.05 Pozdravljen, stric Maks! - 9.30 Avstrijska ljudska glasba - 10.00 Zadovoljni z glasbo - 11.05 Iz dežele, za deželo - 14.30 Na obisku pri Koroških zborih - 15.00 Še vedno priljubljeno - 16.00 Za potrošnike - 17.10 V dunajski kavarni - 17.56 Oddaja kmetijske zbornice - 18.00 Deželni razgledi - 19.30 Za prijatelja planin - 19.45

Prisrčno vas vabimo na

PEVSKI KONCERT

ki bo v petek 25. julija ob 20. uri v
campingu Rosental-Rož na Kočuhu pri
Šmarjeti v Rožu.

Prepevali bodo **RADIŠKI FANTJE** in
DEKLIŠKI KVARTET, ob petju pa bo-
ste videli sklopitne slike, katerih te-
matika je povezana s petjem.

Dobrodošli!

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 26. 7.: 16.30 Mala hišica - 17.00 Športna obedca - 17.30 Indian River - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Mala predstava - 18.25 Televizijska kuhinja - 18.50 Pregled sporeda - 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske - 19.30 Čas v sliki in kultura - 19.55 Šport - 20.15 Ribja pridiga ali pomoč - 21.55 Panoptika - 22.15 Kriminalka.

NEDELJA, 27. 7.: 16.30 Oddaja z miško - 17.00 Zivalski leksikon - 17.30 Wobinda - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Klub seniorjev - 18.30 Ta dežela je glasba. Celovski Madrigalisti - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.30 Čas v sliki in kultura - 19.50 Šport - 20.15 Dolgo in vroče poletje - 22.10 Orientacija. **PONEDELJEK, 29. 7.:** 10.00 Kriminalka - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Zivalski raji - 18.25 MI - 18.50 Pregled sporeda - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.30 Čas v sliki, kultura in šport - 20.00 Latinsko-ameriška glasba - 21.00 Zakon gospoda Mississippija - 22.30 Poročila.

TOREK, 30. 7.: 10.00 Dolgo in vroče poletje - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Schöngubergerji - 18.25 MI - 18.50 Pregled sporeda - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.30 Čas v sliki, kultura in šport - 20.00 Latinsko-ameriška glasba - 21.00 Zakon gospoda Mississippija - 22.30 Poročila. **SREDA, 31. 7.:** 17.00 Peciljeve pustolovščine - 17.30 Dr. Doollittle in hripavi petelin - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Naslednji prosim - 18.25 MI - 18.50 Pregled sporeda - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.30 Čas v sliki, kultura in šport - 20.00 Srečno potovanje - 21.30 Münchenske zgodbe - 22.20 Poročila.

ČETRTEK, 31. 7.: 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Bridget in Bernie - 18.25 MI - 18.50 Pregled sporeda - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.30 Čas v sliki, kultura in šport - 20.00 Skrivnosti morja - 20.50 Gugalnica - 21.35 Vampir, ki je prišel iz podzemeljske železnice - 22.05 Poročila.

PETEK, 1. 8.: 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Družina Kremenčkovih - 18.25 MI - 18.50 Pregled sporeda - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.30 Čas v sliki, kultura in šport - 20.00 Politična dokumentacija - 21.05 Morilec s šampanjcem - 22.40 Poročila.

Tirolski vaški godci - 20.05 Koncert ljudske pesmi v koroškem studiu - 21.00 Srečanje s sosedi - 21.30 Kriminalka - 22.10 Šport.

ČETRTEK, 31. 7.: 6.00 Jutranja telovadba - 6.55 Dobra jutro na Koroškem - 9.05 Glasbeno izražena beseda - 9.30 Avstrijske ljudske glasbe - 10.00 Zadovoljni z glasbo - 11.05 Iz dežele, za deželo - 14.45 Živa pokrajina - 15.00 Še vedno priljubljeno - 17.10 Operetne melodije - 17.56 Oddaja sindikalne zveze - 18.00 Deželni razgledi - 19.07 Avstrijske godbe na pihala - 20.05 Koroška pratika - 21.00 Ljudstvo in domovina - 22.10 Šport.

PETEK, 1. 8.: 6.00 Jutranja telovadba - 6.55 Dobra jutro na Koroškem - 9.15 Iz zgodovine gramofonske plošče - 9.00 Dunajska ljudska glasba - 10.00

RADIO PROGRAM

Zadovoljni z glasbo - 11.05 Iz dežele, za deželo - 14.45 Zabeleženo na koroških cestah - 15.00 Še vedno priljubljeno - 16.00 Otroške pesmi - 16.15 Mladina muzicira - 17.10 Za konec tedna - 17.56 Oddaja združenja industrialcev - 18.00 Deželni razgledi - 19.07 Robert Stolz dirigira - 20.05 Srečanje v Döblingu - 21.00 Operetni koncert - 22.10 Šport.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 26. 7.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 27. 7.: 7.05 Duhovni nagovor - Po vaši želji.

PONEDELJEK, 28. 7.: 13.45 Celovski radijski dnevnik - Iz popolne torbe.

TOREK, 29. 7.: 9.30 Dežela ob Dravi - 13.45 Celovski radijski dnevnik - Šport - Otroci, poslušajte!

SREDA, 30. 7.: 13.45 Celovski radijski dnevnik - Po lovskih stezah.

ČETRTEK, 31. 7.: 13.45 Celovski radijski dnevnik - Kako uničujemo zemljo - Problemi varstva okolja - Vroči ritmi, nežne popevke.

PETEK, 1. 8.: 13.45 Celovski radijski dnevnik - Koroški zbori - Douta po rijeci.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 26. 7.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Pionirski tednik - 9.35 Naš Plesni orkester ima besedo - 11.20 Z nami doma in na poti - 12.40 Ob bistrem potoku - 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji - 15.45 „Vrtljak“ - 16.45 S knjižnega trga - 17.20 Gremo v kino - 18.05 Listi iz albuma lahke glasbe - 18.20 Sobotni glasbeni omnibus - 19.40 Z ljubljanskim jazz ansamblom - 20.00 Radijski radar - 21.00 Za prijetno razvedrilo - 21.30 Oddaja za naše izseljence - 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 27. 7.: 6.50 Dones za vas - 8.07 Veseli tobogan - 9.05 Še pomnite, tovariši... - 10.05 Koncert iz naših krajev - 11.20 Voščila - 13.15 Zabavna

glasba - 14.05 Nedeljska reportaža - 14.25 Nedeljske popoldne - 16.00 Radijska igra - 19.40 Glasbene razglednice - 20.00 V nedeljo zvečer - 22.20 Jugoslovanski glasbeni umetniki pred mikrofonom - 23.15 V lučeh semaforjev.

PONEDELJEK, 28. 7.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb - 9.20 Glasbena pravljica - 9.40 Orkestri in zabavni zbori - 10.15 Nekatere ljubiteljske ansambelske in solistične glasbe - 11.20 Z nami doma in na poti - 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru - 14.10 Pojo amaterski zbori - 14.30 Voščila - 15.45 „Vrtljak“ - 17.20 Koncert po željah poslušalcev - 18.05 Ob lahki glasbi - 19.40 Z ansamblom Jožeta Burnika - 20.00 Če bi globus zaigral - 20.30 Oper-

ni koncert - 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev - 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 29. 7.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Počitniška popotovanje od strani do strani - 9.20 Pojo mali vokalni ansambli - 9.45 Zbrane melodije, znani orkestri - 10.15 Promenadni koncert - 11.20 Z nami doma in na poti - 12.40 Po domače - 14.10 Popoldne za mladi svet - 14.40 Na poti s kitaro - 15.45 „Vrtljak“ - 17.20 Zvočni portret pianista Marijana Lipovška - 18.05 V torek nasvidenje! - 19.40 Z ansamblom Mojmir Sepeta - 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi - 20.30 Radijska igra - 21.26 Zvočne kaskade - 22.20 Sodobna passacaglia - 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 30. 7.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Počitniški pozdravi - 9.35 Z našimi simfoniki v svetu lahke glasbe - 11.20 Z nami doma in na poti - 12.40 Od vasi do vasi - 14.10 Pojo naši operni pevci - 14.30 Voščila - 15.30 Glasbeni intermezzo - 15.45 „Loto vrtljak“ - 16.45 Zvoki in barve orkestra radia Köln - 17.15 Veseli veler na Primorskem - 19.40 Z ansamblom Jožeta Privška - 20.00 Koncert iz našega studia - 21.30 Igrajo veliki zabavni orkestri - 22.20 S festivalov jazza - 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 31. 7.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.20 Iz glasbenih šol - 9.50 Pesmi na potepu - 10.15 Uganite, pa vam zaigramo po želji - 11.20 Z nami doma in na poti - 12.40 S pihalnimi godbami - 14.10 Slovenske narodne v različnih priredbah in izvedbah - 15.30 Glasbeni intermezzo - 15.45 „Vrtljak“ - 17.20 Iz domačega opernega arhiva - 18.05 Revija orkestrrov in solistov - 19.40 Z ansamblom Jožeta Kampača - 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov - 21.00 Literarni večer - 21.40 Lepe melodije - 22.20 Naši umetniki muzicirajo - 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 1. 8.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Počitniško potovanje od strani do strani - 9.20 Godala v ritmu - 9.30 Jugoslovanska narodna glasba - 11.20 Z nami doma in na poti - 12.40 Popevke brez besed.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 26. 7.: 15.20 Kopajoča se Venera - 17.00 Avstrijsko prvenstvo v lahki atletiki - 18.00 Brez nagobčnika - 18.50 Pregled sporeda - 19.00 Beg v tajgo - 20.00 Galerija - 20.15 Protest - 21.55 Čas v sliki in šport.

NEDELJA, 27. 7.: 15.30 Satanska ženska - 17.00 Avstrijsko prvenstvo v lahki atletiki - 18.00 Spotlight - 18.30 Predstava z Orson Welles-om - 19.45 Enciklopedija - 20.15 Slavnostni koncert Dunajskih filharmonikov - 20.55 George Balanchine in New York City ballet - 21.10 Derrick - 22.10 Čas v sliki in šport.

PONEDELJEK, 28. 7.: 18.50 Pregled sporeda - 19.00 Majster glasbe - 20.00 Münchenske zgodbe - 20.55

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 26. 7.: 17.50 625 - 18.10 Tedenski zunanje-politični komentar - Vedenski zunanje-politični komentar - 20.00 Košarka za medcelinski pokal - 21.45 Dnevnik - 22.00 Kojak.

NEDELJA, 27. 7.: 9.15 Poročila - 9.20 Thibaultovi - 10.05 Otroška matineja - 11.00 Ljudje in zemlja - 12.00 Poročila - Nedeljsko popoldne - 18.05 Poročila - 18.10 Sinova puščave - 19.30 Dnevnik - 19.50 Tedenski gospodarski komentar - 20.00 Ženske iz dvajsetih merdevin - 20.40 Karavana - 21.15 Športni pregled - 21.45 Dnevnik.

PONEDELJEK, 28. 7.: 16.35 Madžarski dnevnik - 17.50 Obzornik - 18.00 Drežek in trije marsovčki - 18.35 Od zore do mraka - 19.05 Odločamo - 19.30 Dnevnik - 19.55 Propagandna oddaja - 21.10 Šentjakobčani - 21.50 Mozaik kratkega filma - 22.05 Dnevnik.

TOREK, 29. 7.: 16.35 Madžarski dnevnik - 18.00 Obzornik - 18.10 Naočnik in Očalnik - 18.40 Ikebana - 18.50 Biseri morja - 19.30 Dnevnik - 20.00 Rezerviran čas - 20.15 Košarka za medcelinski pokal - 21.45 Pogovor o evropski varnosti in sodelovanju - 22.35

Terra Africa - 21.40 Zadnje evropske divje živali - 21.55 Čas v sliki in kultura - 22.15 Šport.

TOREK, 29. 7.: 18.50 Pregled sporeda - 19.00 Zgubljeni svet ljudstva Maja - 20.00 Avstrijske filmske zgodbe - 21.00 Čas v sliki in kultura - 21.20 Šport.

SREDA, 30. 7.: 18.50 Pregled sporeda - 19.00 Wienerwald v nevarnosti - 20.00 Politična dokumentacija - 21.05 Novele z divjega zapada - 21.30 Čas v sliki in kultura - 21.50 Šport.

ČETRTEK, 31. 7.: 18.50 Pregled sporeda - 19.00 Prosti čas - Made in USA - 19.45 Zadnje evropske divje živali - 20.00 Kako hraniš osla? - 21.35 Čas v sliki in kultura - 21.55 Šport.

PETEK, 1. 8.: 18.50 Pregled sporeda - 19.00 Umetnost v tretjem Reichu - 19.45 Zadnje evropske divje živali - 20.00 Maghrebinske zgodbe - 21.05 Čas v sliki in kultura - 21.25 Šport.

Dnevnik - 22.50 Rokomet Jugoslavija: Romunija.

SREDA, 30. 7.: 15.15 Rokomet Jugoslavija: SZ - 18.05 Obzornik - 18.15 Vrančeve dogodivščine - 18.45 Mladi za mlade - 19.30 Dnevnik - 20.00 Enoki Jack - 22.10 Gorenje novosti - 22.15 Dnevnik - 22.30 Miniature.

ČETRTEK, 31. 7.: 16.35 Madžarski dnevnik - 18.10 Obzornik - 18.25 Napoleon in ljubezen - 19.30 Dnevnik - 20.05 Nekoč je bila hiša - 21.35 Kam in kako na odhiti - 21.45 Od večera do jutra - 22.15 Dnevnik - 22.30 Čajkovski: Simfonija št. 4.

PETEK, 1. 8.: 16.35 Madžarski dnevnik - 18.00 Obzornik - 18.10 Morda vas zanima - 18.45 Labirint - 19.30 Dnevnik - 19.50 Tedenski notranje-politični komentar - 20.00 Krava in ujetnik - 21.35 Propagandna reportaža - 21.40 625 - 22.00 Dnevnik.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gosometergasse 10, tel. 32-5-50 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.